

Naročnina

za državo SHS:

na mesec ..... Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno ..... Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji ..... Din 40

v inozemstvu 60

SLOVENE

Cene inseratov:

Enostolpna petstina vrsta
mal oglas po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izven
ponedeljka in dneva po
prezniku ob 4. uri zjutraj.

Poštnina plačana v polovici.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6. III. Rokopisi
se ne vračajo, ne frankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 36, upravnitva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Kljub intrigam.

Čim resnejši postaja položaj za Pašičevo vladno in radikalno stranko, tem zapletenejši izgleda položaj. Po eni strani je začelo radikalsko, oziroma vladno časopisje ostro kampanjo proti vsem skupinam, ki snujejo opozicijski blok in pripravljajo padec Pašičeve vlade, po drugi strani pa belgrajsko opozicijsko časopisje odbija radikalsko protiofenzivo s sredstvi, ki se mu zde uspešna in srečna za razmere v Srbiji. Polemika, ki jo vodi belgrajsko časopisje, je že uveljavila volivni boj. To polemiko med belgrajskim vladnim in opozicijskim časopisjem izrablja pridno tudi tisti del prečanskega demokratskega časopisja, ki več ali manj prikrito strelja v hrbet opozicijskemu bloku in posredno podpira radikalski režim, bodisi da je za to plačano bodisi da opravlja režimske posle iz pokrajinskih strankarskopolijskih ozirav. Tako nikomur ne more ostati neprikrto, zakaj n. pr. »Slovenski narod« stalno ponatiskuje napade radikalskega časopisja na stranke, ki snujejo opozicijski blok.

Ni čudno, da se je polastila nervoznost tudi hrvatskega opozicijskega časopisja in je začelo vznemirjeno spraševati, če imajo demokrati odkrite namene. Mi smo že mnogo prej konstatali vlogo, ki jo igra v borbi proti radikalskemu režimu tista skupina prečanskega demokratskega časopisja, ki ji pripada tudi »Jutro«. Zdi se, da je to časopisje prevzelo nalogo, da napada sistematično in skoro izključno avtonomistično-federalistične skupine opozicijskega bloka in njihove politične programe, da bi dalo dovolj snovi radikalskim glasilom za napade in izzvalo centralistične instinkte v srbskem narodu in s tem onemogočilo uspeh opozicijskega bloka. Silno bode to časopisje, da je z dosedanjim sporazumom opozicijskih strank napravljen dejanski prvi korak k reviziji ustave. Tega dejstva, ki je pogoj za uspešnost opozicijskega bloka in za odstranitev pokvarjenega režima, ne morejo prebleti. Dan za dnem to razveseljivo dejstvo zanikavajo in iščejo poti, kako bi dosegli na ljubo radikalskemu režimu revizijo dejanskega stanja.

Se more potem še kdo čuditi, da se je hrvatsko časopisje začelo vznemirjati in zahteva, da demokratje v dejanju pokažejo, da ne soglašajo s tistim delom svojega časopisja, ki politični položaj in njegov naravni nadaljni razvoj zastruplja. »Danes v Beogradu obžalujejo, da so nasledili prištetavljem raznih šarlatanov«, taki in podobni stavki intrigantskih mojstrov, kakor jih čitamo v »Jutru« in podobnem časopisju, morajo vzbujati misel, da se za kulisami nekaj vrši, kar je ljubo G. Pašiču.

Kljub tem poizkusom, ki smo jih pričakovali in na katere smo že vnaprej opozorili, onemogočiti zaključno formacijo opozicijskega bloka, sodimo, da je razvoj v započetni smeri pravilen in režimske intrige ne bodo uspele. O tem smo prepričani, ker obrambni uspeh režimovcev ni odvisen toliko od teh samih, kakor od skupin, ki so se združile, da zrušijo režim radikalne stranke in po prvem koraku k reviziji ustave napravijo drugega, da tako izvršijo sporazum med srbskim, hrvatskim in slovenskim narodom in opraviijo prepotrebno delo, za katero radikali niso bili sposobni.

NEMCI ZA POLITIKO PROSTIH ROK.

Belgrad, 14. marca. (Izv.) Glavni odbor nemške stranke je imel sejo v Zemunu, kjer so sprejeli resolucijo, da odobravajo nastop kluba sploh, posebno o priliki verifikacije Radićevih mandatov. Komuniste se izjavlja, da si mora nemški klub v bodoče zagotoviti svobodne roke.

URADNIKI PRI DR. STOJADINOVIČU.

Belgrad, 14. marca. (Izv.) Danes je posebna deputacija uradništva obiskala finančnega ministra, da se pri njem informira in zahteva izpolnitev svojih zahtev posebno glede povišanja plač.

Narodna skupščina.

RAZPRAVA O PRORAČUNU MINISTRSTVA ZA VERO. — KULTURNOBOJNI PROGRAM PUCLJEVIH ZEMLJORADNIKOV. — GOVOR POSLANCA ŠKULJA.

Belgrad, 14. marca. (Izv.) Danes dopoldne se je vršila seja načelnikov parlamentarnih klubov, na kateri se je sklenilo, da se z ozirom na to, ker mora biti proračun sprejet do 1. aprila, vršijo odslej seje dopoldne in popoldne.

Na današnji seji skupščine, ki je trajala do popoldne in od 4. popoldne do 8. zvečer, se je razpravljalo o proračunu ministrstva za vero. Radikal Radonjić je v svojem govoru poveljeval zasluge pravoslavne cerkve in se vmešaval v organizacijo katoliške cerkve.

Bolj zanimiv je bil govor poslanca Miletića, člana Pucljevega kluba, in sicer radi budalosti, ki jih je napravil v svojem govoru in radi kulturnobojnega stališča zemljoradnikov. Govoril je povsem odkrito proti veri in cerkvi. Proglasil je Kristusa za komunisto. Izjavil je, da je v Sloveniji vsaka četrta zgradba cerkev in zahteva, da bi morala država cerkvam predpisati program in cerkve proglasiti za državne ustanove, duhovnike za državne nameščenice, ki bi bili odgovorni za izvajanje predpisanega programa vsakokratne vlade. Zahteval je, da se verouk v ljudskih šolah sploh ukine, češ da samo meša otrokom pamet. V imenu zemljoradniškega Pucljevega kluba je končno stavil še dvoje predlogov: 1. Ministrstvo za vero naj se ukine. 2. število duhovnikov naj se reducira in vlada naj izda naredbo, da nobena veroizpoved ne sme imeti več kakor enega duhovnika na 8000 prebivalcev. Izjavil je, da je to program zemljoradnikov, ki ga bodo izvedli, kadar bodo na vladi.

V imenu Jugoslovanskega kluba je na popoldanski seji govoril poslanec Karel Škulj, ki je lepo opisal nalogo in značaj vere za življenje v državi, tudi v drastičnih besedah orisal moralni propad v sedanjosti. Zgodovina človeštva govori, da je država, v kateri se je človeška družba omejevala samo na materialno stran, bila zapisana rapidnemu propadu in to le radi tega, ker mora biti v človeštvu neka sila, ki človeka regulira glede uporabe materialnih sil. V daljših izjavah govori o moralnem propadu človeške družbe po vojski in o potrebi pobijanja vedno naraščajoče nemorale. Treba povzeti vse mere, da se dvigne moralni nivo sedanje človeške družbe. Če stojimo na vzgojnem stališču, da je treba morale v šolskih klopih pri otrocih, moramo stati tudi na stališču, da je treba morale v klopih državnih poslancev, če hočemo dvigniti in rešiti sedanjo človeško družbo, baš z vzgojno silo, ni potreben samo apel na maso samo, temveč tudi na one, ki sedijo na ministrskih stolih. Če apeliramo na narod, naj ima zavest morale oni, ki orje, potem morajo imeti zavest morale tudi oni, ki nosijo žezlo in maziljeno glavo. Treba je, da država pomaga cerkvi z gnotnimi sredstvi, v kolikor si sama ne more. Načelo, ki zadeva nas katolike, je, da se zjamčijo avtonomija kat. cerkve, ki bodi zjamčena v konkordatu z vaticanom. Ta konkordat naj bo dokument naše želje po mirnem sožitju z drugoverci v državi.

Nato polemizira govornik s predgovornikom, ki se je spustil v presojo notranjih zadev kat. cerkve. Ta radikalski poslanec je v svojih izjavah posegel v stvari, ki jih je treba tretirati z večjim znanjem in večjo nepristranostjo, kakor se je to njemu posrečilo. In zato mu govornik priporoča, naj se ravna po starem pregovoru: Le čev-

lje sodi naj kopitar. Katoliki se tekom petih let, odkar živimo v tej državi, nismo vtikali v notranje zadeve pravoslavne cerkve. Odkodno zahtevamo, da se drugoverci ne vtikajo v naše cerkvene zadeve. Glede naše zahteve po konkordatu pravi govornik, da naj bo konkordat tudi dokument našega mirnega sožitja. Ako pa hočejo drugi to mirno sožitje kaliti, moramo predvsem zahtevati popolno enakopravnost. Do sedaj so se nekatoličani prepričali, da so vsi različni eksperimenti s kat. cerkvijo rodili veliko reakcijo. Opozarja ministra za vero, da razne krivice, ki so se katoličanom zgodile, še vedno niso popravljene. Zgodovina nas uči, da socialno politični boji niso nikdar bili tako strahoviti, kakor verski boji. Zato bo najbolje za državo samo, če katoličanov ne tangira v njihovih verskih pravicah. Povdarja, da zahteva enakopravnost na zakonodajnem polju in v finančnih zadevah. Proračun dokazuje nasprotno, kajti iz njega je razvidno, da merodajni krogi, še vedno niso prišli na stališče enakopravnosti. Tako je n. pr. za kat. bogoslovja predvidenih samo pet milijonov Din, dočim je za pravoslavna 12 milijonov. Opozarja ministra za vero, da rastejo dolgovi v posameznih bogoslovjih. Zakaj ne da posameznim teologijam toliko podpore, da bi mogle izhajati. Opozarja, kako se je postopalo s posameznimi škofijami. Odvzela se jim je zemlja in se niso dovolili krediti, tako da je moralo priti zadolženje.

Govornik preide nato na vprašanje o duhovništvu. Odkodno odklanja, da bi se katol. duhovniki uvrstili med uradništvo. Govori o draginskih dokladah in penzijah duhovnikov. Ko se je 1922 votiralo nekaj denarja za duhovnike, se je napravil tudi pravilnik, ki je vseboval drugačne določbe, kakor sedanji. Sedaj se prakticira, da se določi gotov maksimum glede posesti zemlje. V tem pravilniku se določa kvantiteta zemlje, ne pa kvaliteta. Treba je ta pravilnik izpremeniti, da se za podlago vzame norma direktnih davkov. Govori o velikih krivicah, ki so se zgodile prečanskim duhovnikom. V mnogih župnijah dobivajo duhovniki samo tiste dohodke, ki so določeni ob ustanovitvi dotične župnije. Denar se je moral naložiti v razne obligacije. Kuponi teh obligacij se sedaj ne izplačujejo, niti duhovniki ne dobivajo nobenih plač. Draginske doklade se jim ne priznajo in se duhovniki nahajajo v veliki bedi. Zahteva da se to vprašanje čimprej reši v smislu novih predlogov, ki jih je priložil ob priliki razprave o vrhovni državni upravi. Ali naj se izplačujejo obligacije, ali pa naj se priznajo draginske doklade.

Ravno tako je s pokojninami. Povsod so se iste prevedle na dinarsko vrednost, samo duhovniki jih prejema v kronah. Govornik navaja več slučajev in po daljših izjavah o važnosti duhovnikov za splošni blagor države, konča svoj govor s kratko rekapitulacijo vseh njihovih zahtev.

Minister Janjić je odgovarjal posameznim govornikom. Za časa njegovega govora je prišlo do velikih ponovnih preprirov med radikali in muslimani ter demokrati in se je seja morala celo prekiniti, ko so radikali pričeli žaliti z neparlamentarnimi izrazi svoje tovariše iz drugih klubov. Proračun ministrstva ver je bil z večino glasov sprejet. Jutri je na dnevnem redu proračun ministrstva za notranje zadeve.

naši medsebojni računi sklenejo. Kajti, če se ne more niti z radikali niti z opozicijo doseči sporazum, je še manj mogoče priti ž njimi skupno do sporazuma. Zato zahteva »Hrvat«, da morajo demokrati dejansko dokazati, da ne mislijo tako kakor njihovo časopisje, kar bi sicer pokazali, da jim gre le za to, da bi s prihodom Hrvatov mogli reči, da je hrvatsko vprašanje rešeno, ne pa za to, da zrušijo Pašiča in pripravijo sporazum s Hrvati.

Vaš dopisnik se je nocoj mudil v predsedstvu HRSS in je obrnil razgovor na to pisanje opozicijskega časopisja. Dobil je v glavnem sledeče izjave: Položaj se ni

prav nič spremenil. Hrvatsko opozicijsko časopisje je dobro poudarilo dejstvo, da je v interesu srbske opozicije, da obvaruje tisto zaupanje, ki ga uživa tudi v mednarodnih krogih. Vse stranke opozicijskega bloka so poudarile, da ostajajo pri svojih programih, in mi, ki nismo v bloku, ostajamo tembolj, ker ne bomo spremenili popolnoma tudi svoje dosedanje taktike, kakor je bilo to sklenjeno na zadnji plenarni seji HRSS. Kajti nimajo prav tisti, ki mislijo, da bomo mi takoj šli v parlament in tam sodelovali v skupščinskem delu 14 ali več dni, dokler se ne zruši Pašičeva vlada. Trenutek za rušenje vlade še ni določen in predvsem se mora to določiti. Se-le na poziv opozicijskega bloka, naj pridemo ta ali ta dan, bomo prišli vsi, da jim pomagamo, kakor smo obljubili. V tej smeri se bodo te dni še enkrat vršili razgovori med nami in predstavniki opozicijskega bloka. Vprašanje prisega in ostalih formalnosti ni bistveno, kadar imamo jasen cilj pred očmi. Mi bomo v trenutku, ki bo določen, prišli v Belgrad, in bomo opravili vse formalnosti, ki se s tem v zvezi.

Zdi se, da je predsedništvo HRSS odhod svojih poslancev odgodilo za kratek čas do vrnitve poslanca Predavca, ki bo prinesel od Radića navodila, ker je predsedstvo HRSS sklenilo, da vprašanje odhoda poslancev v Belgrad in izročitve nadaljnjih poverilnic prepusti Radiću. Ker se Predavec že jutri vrne z Dunaja, se govori, da se bo že takoj jutri odpeljal z dr. Mačkom v Belgrad in vzel seboj nadaljne poverilnice. Ob tej priliki se bosta s predstavniki opozicijskega bloka dogovorila, kdaj naj bi se zrušila Pašičeva vlada.

Grožnje poslancem HRSS.

Belgrad, 14. marca. (Izv.) Današnji »Odjek« piše: Danes dopoldne se je vršila seja šefov opozicijskega bloka, na kateri so razpravljali o položaju po verifikaciji mandatov hrvatskih poslancev v parlamentu. Kakor znano, je vodstvo HRSS sklenilo definitivno, da se njeni poslanci udeležujejo parlamentarnega dela in sodelujejo z opozicijskim blokom. Sklep o tem, kdaj naj bi poslanci prišli v parlament pa je prepuščen načelnikom opozicijskega bloka, ki bodo to sklepali po taktiki, ki jo bo nalagal položaj. Čim bodo načelniki opozicijskega bloka z ozirom na potrebo pozvali poslance v Belgrad, bodo ti takoj prišli. Vesti, da bodo Radićevci prišli že jutri, niso točne. Po informacijah iz Zagreba dobivajo poslanci HRSS anonimna pisma, v katerih se jim grozi v slučaju prihoda v Belgrad. Odkod prihajajo ta pisma, ni potreba posebej naglasiti.

Trgovinska pogajanja.

Belgrad, 14. marca. (Izv.) Na današnji seji prve sekcije za trgovinsko pogodbo z Italijo se je končala debata o splošnem delu trgovinske pogodbe, to je v splošnih jurijskih odredbah. Sekcija bo pričela razpravo o tarifi. Ker pa ta tarifa še ni dokončana, bodo med tem intenzivneje delale druge sekcije.

Poincarejev govor v senatu.

Pariz, 14. marca. (Izv.) V senatu je imel včeraj Poincaré velik govor, v katerem je izjavil: »Anglija in Amerika sta nam dali kredit. Ta kredit nam omogoča energično kredit v korist franku. Zato moramo vse svoje posebne želje zapostaviti tej veliki akciji, da jo srečno izvedemo. Razmerje Francije do njenih zaveznikov je izborno. Pisma Mac Donaldova so zelo lojalna. Amerika je Franciji dokazala dejansko svoje prijateljstvo, ker je poslala v odbor izvedencev svojega zastopnika. Italija je v repariacijski komisiji vedno glasovala s Francijo. Noben godek v mednarodnem položaju ne opravičuje skakanja deviznih cen. Francija bo storila vse, da se izkaže vredno položaja, ki ga je zavzela po vojni, ki ji je bila vsiljena.

Pariz, 14. marca. (Izv.) V senatu je tekom finančne debate naglašal senator Bérenger, da ima Francija pravico zahtevati, da ostanejo nove finančne odredbe samo začasno v veljavi. Francija mora priti zopet na mesto, ki si ga je priborila s svojimi ogromnimi žrtvami.

Razporeženje pri Hrvatih.

Hrvatski poslanci odidejo v skupščino korporativno.

Zagreb, 14. marca. (Izv.) Hrvatsko opozicijsko časopisje zelo odkrito in neugodno komentira pisavo belgrajskega tiska o sklenjenem prihodu hrvatskih zastopnikov v narodno skupščino. Tako »Hrvat« pod naslovom »Sporazum ali ciganija« izraža dvom, če srbska opozicija misli odkritosrečno. Če srbska opozicija ne razume, da je s tem hrvatskim korakom postavljena v položaj, da mora storiti vse, da pride do sporazuma, tedaj je, mislimo, prišel čas, da se

Pariz, 14. marca. (Izv.) Senat je danes nadaljeval finančno razpravo. Vsi govorniki, tudi opozicionálni, so odobravalí vnanjo politiko ministrskega predsednika.

Pariz, 14. marca. (Izv.) Zbornica je odločila predlog za sprejetje odpustnih železničarjev v državno službo s 360 proti 210 glasovom z ozirom na to, da je stavil minister za javna dela Le Trocqueur vprašanje zaupanja.

MAKSIMALNA CENA ZA ŽITO NA FRANCOSKEM.

Pariz, 14. marca. (Izv.) Vlada namerava določiti maksimalno ceno za žito, da prepreči vsako špekulacijo.

OBSOJENI KOMUNISTI.

Pariz, 14. marca. (Izv.) Sodišče je 4 komuniste, med njimi poslance Cachana in Vieullanta, obsodilo zaradi hujškanja vojakov na upor na 4 mesece zapora brez odloga.

FRANCOSKI TOPOVI PROTI ANGLIJI.

London, 14. marca. (Izv.) Birminghamski poslanec Hammon je napovedal interpelacijo, v kateri namerava vprašati Mac Donalda, proti komu so naperjeni dalekometni topovi na dveh točkah severozapadne Francije. Topovi so baje izdelani po vzoru dalekometnih topov, s katerimi so Nemci za časa svetovne vojne obstreljevali Pariz.

ANGLESKO-RUSKA KONFERENCA ODGODENA.

London, 14. marca. (Izv.) Te dni bi se bila imela sestati angleško-ruska konferenca, ki jo je bil napovedal Mac Donald takrat, ko je angleška vlada priznala sovjetsko Rusijo de jure. Sedaj pa uradno poročajo, da so konferenco odgodili do konca aprila, baje po krivdi moskovske vlade, ki je pogajanja zelo otežila.

PRED NOVIMI ŠTRAJKI NA ANGLESKEM.

London, 14. marca. (Izv.) Mac Donaldova vlada stoji pred novimi težavami. Pogajanja med lastniki rudnikov in rudarji so se razbila, tako da ni izključeno, da pride do velikega rudarskega štrajka. Tudi pristaniški delavci, delavci v tekstilni industriji in uslužbenci londonske cestne železnice groze s štrajki. Zato se trdovratno vzdržuje mnenje, da bo vlada bržkone junija meseca razpisala nove volitve.

SPREJEM NEMČIJE V DRUŠTVO NARODOV.

London, 14. marca. (Izv.) Churchill je izjavil, da želi čim prejšnji sprejem Nemčije v Društvo narodov. Kakor hitro bo Nemčija član Društva narodov, bo mnogo lažje določiti razne varnostne odredbe pred morebitnim napadom. Anglija bo stavila tozadevne predloge Nemčiji in Franciji.

NOVE VOLITVE V NEMČIJI.

Berlin, 14. marca. (Izv.) Predsednik nemške republike je določil za volitve v državni zbor dan 4. maja.

STAVKA PRISTANIŠKIH DELAVCEV V HAMBURGU.

Hamburg, 14. marca. (Izv.) V ponedeljek je stopilo v štrajk okoli 20.000 pristaniških delavcev v Hamburgu, tako da počiva v pristanišču vse delo. Pogajanja za poravnavo štrajka pa so danes že toliko napredovala, da je pričakovati vsak čas konec štrajka.

Podržavljenje železnice Hondurucu.

Poučna zgodba.

Senat federativne republike Yamaunda, nekeje v Južni Ameriki, je sklenil podržaviti privatno železnico Hondurucu v državi Parambuco. Železnica je bila sicer visoko aktivna in je plačala samo državnega davka letno nad 2.000.000 milreis. Vzrok, zakaj so jo podržavili, je bil prav tako tehten, kakor enostaven in ga lahko povem med štirimi očmi: merodajen je bil državni interes.

Predaja železnice se je izvršila z velikimi oficielnimi svečanostmi po programu, ki je običajen pri podobnih prireditvah v vseh kulturnih in nekulturnih državah. Vseh podrobnosti mi torej ni treba naštevati, pač pa naj omenim — kot vesten kronist, da se je pela zvečer v bajno razsvetljenem gledališču v ta namen komponirana opera: »Podržavljenje ali smrt«. Po predstavi je bil gala-soupe v vladni palači — —

Državljeni — posebno kar jih je imelo prost dan — so bili židane volje, le uslužbenci Hondurucu so se držali nekam kisto, pa brez potrebe, saj so jih ogromni lepaki centralnega urada za promet naravnost pozivali, da naj si spričo izrednih telesnih dobrot, ki jih čakajo pod novim režimom, kar naprej

VOLIVNA BORBA V ITALIJI.

Rim, 14. marca. (Izv.) V velikem fašistovskem svetu je govoril Mussolini in dejal med drugim: »Prvi del svojega strateškega načrta smo zmagovito končali in opozicija je razbita. Upajmo, da se bo tudi drugi del našega načrta dobro končal.«

MALA ANTANTA PRISTALA NA SANACIJSKI NAČRT OGRSKE.

Zeneva, 14. marca. (Izv.) Zastopniki male antante, dr. Beneš, Titulescu in Jovanović, so danes podpisali protokol glede gospodarske sanacije Ogrske.

DUNAJSKI KOMUNISTI.

Dunaj, 14. marca. (Izv.) Dunajski komunisti so imeli te dni svojo glavno konferenco, na kateri so izvolili popolnoma novo vodstvo. Stare voditelje so odslovili. Tudi v uredništvo svojega strankarskega glasila so postavili popolnoma novo osebje.

POLITIČNI UMOR.

London, 14. marca. (Izv.) Justični minister mezopotamskega kabineta Tavfik-paša je bil umorjen.

VSEPOVSODI STINNES.

Berlin, 14. marca. (Izv.) Stinnes je sklenil z rusko petrolejsko družbo pogodbo, po kateri ima on sam pravico razprodaje ruskega petroleja in izdelkov v Nemčiji, na Češkem in v Skandinaviji.

PETROLEJSKA AFERA V SEV. AMERIKI.

Washington, 14. marca. (Izv.) V senatovi komisiji, ki preiskava petrolejsko afero, so se ugotovili zelo kompromitujoči podatki proti generalnemu državnemu pravdniku Daugertyju.

Politične vesti.

+ Pravoslavna duhovščina za verskonravni pouk. Cerkveno-politično glasilo pravoslavne duhovščine »Vesnik« poroča o razpravi, ki se je vršila na zadnji plenarni seji društva pravoslavne duhovščine povodom učiteljskega zborovanja v Belgradu. Posamezni govorniki so se izjavili, da mora duhovnik poučevati veronauk v šolah in konstatirali, da je med mlajšimi učitelji mnogo takih, ki se jim ne sme poveriti verouk. Sprejeta je bila resolucija, da je verskonravna vzgoja mladine poglavitna dolžnost dušno pastirske službe. S tem se je tudi pravoslavna duhovščina izrekla proti načrtu svobodomiselnega učiteljstva, da naj učitelj poučuje v šoli verouk. Na isti konferenci se je izrazila tudi energična zahteva, da se ukine civilna poroka, ki je v veljavi v delih države, ki so bili prej pod Ogrsko.

Donisi.

Dol. Logatec. Dne 9. t. m. je imelo gasilno društvo v Dol. Logatcu svoj občni zbor. Gospodu načelniku gasilnega društva se je zdelo umestno z glasovanjem izzvati nad mene občo nevoljo, češ da sem društvu kot dobrodelni ustanovi skrajno nenaklonjen in to vsled dejstva, da sem o priliki zadnje gasilske veselice veselični odbor uradno opozoril, da naj se veselica vrši v smislu gostilničarskega reda in policijskih predpisov. Opozoril sem izrečno na točko, da se mladini pod 16 leti ne dovoli vstop v gostilno brez spremstva odraslih svojcev, da se isti ne sme točiti opojnih pijač, da se dalje veselica ob poteku podaljšane poli-

cijske ure točno zaključiti itd. Izjavil sem, da bo županstvo v slučaju nereda prihodnjič proti takim veselicam odločno nastopilo in to ravno vsled razloga, ker se je lani na gasilski veselici dogodilo, da je bilo pozno v noč videti celo šolsko mladino na plesnem odru in je moralo šolsko vodstvo poklicati starše k redu. To opozorilo je bilo izročeno redarju pravočasno, toda dostavljeno je bilo pomotoma in ne nameroma, kot trdi g. načelnik, šele ob 2. uri. Nisem pa mogel šele tedaj izdati odredbe, ker sem se ravno iz lojalnosti sam od 10. do 12. ure udeležil veselice. To je vsa moja protivnost, kakršne baje po izjavi g. načelnika še noben župan ni storil. Povem pa tole: Ako gotovi ljudje mislijo, da bom na svojem mestu figuriral slavnatega moža, se jako motijo, ker ravno hočem, da pametni predpisi ne ostanejo samo na papirju, ampak da se tudi praktično izvršujejo. Nisem proti gasilnemu društvu in tudi ne proti zmernim veselicam, čeprav za svojo sebo ne pristajam na sistem, da se mora 90 odstotkov denarja zapraviti, da se kaki dobrodelni organizaciji more nakloniti 10 odstotkov izkupička. Sem pa odločno proti takim veselicam, kjer se ne vpoštevajo policijski predpisi in se čez mero prepleše tja do jutra, pa najsi bo že pod takim ali drugim ovčjim oblakom. Bom pa deloval na to, da se letošnja od 400 na 1000 Din povišana podpora gasilnemu društvu zviša pri prihodnjem občinskem proračunu na isto vsoto, kolikor je letošnja gasilska veselica prinesla čistega dobička, za kar sem prepričan, da bo v dvojno korist občine in ne bo vzroka pri prihodnji veselici k-šiti reda. — Gabrijel Oblak, župan.

Dnevne novice.

— Profesor dr. Franc Kos †. Včeraj predpoldne je nenadoma preminul eden izmed naših najzaslužnejših mož, nestor slovenskih zgodovinarjev, g. prof. dr. Franc Kos. Bolehal je že dalje časa, vendar nihče ni mislil, da ga bo bela žena tako naglo pobrala svojcem in ga odtrgala od arhivalnih študij. Dasi je dočrtil 71. leto, je bil vendar neumorno zaposlen s svojim znanstvenim delom in je ravnokar dokončal peti zvezek svojega znamenitega »Gradiiva za zgodovino Slovencev v srednjem vekcu. Srčno se je veselil, da je to njegovo najnovlje in žal zadnje delo dobilo založnika. Pokojni je bil izredno blaga duša in krementit krščanski značaj. O zaslužnem možu objavimo jutri obširen nekrolog. Pogreb se vrši danes ob štirih iz hiše žalosti, Ahacljeva cesta 1. N. v m. p.!

— Županski točaji. »Županska zveza« priredi naslednje tri županske točaje: a) dne 16. marca na Raki; b) dne 30. marca v Cerkjah pri Krškem, in c) 6. aprila t. l. v Mokronogu. Pričetek vsakokrat ob 9. uri dopoldne, odnospo po popoldanskem cerkvenem opravilu. Strokovna predavanja bodo v raznih poslih občinske uprave, posebno važna in za vsakogar poučna pa bodo predavanja vojaškega strokovnjaka majorja Lampiča o vojaških zadevah. Vsled tega moramo le želeči, da bo udeležba obilna in polnoštevilna, posebno od vseh občinskih zastopnikov. Gospodje župani in občinski odborniki naj sami razvijajo obširno agitacijo za udeležbo na teh točajih.

— Na naslov poštnega urada v Kranju. V zadnjih tednih se vedno bolj množe pritožbe, da poštni urad v Kranju prav pod vso kritiko zanemarlja poštni okoliš severno od Kranja. Posebno kričeče pritožbe smo prejeli od naših somišljenikov na obeh straneh Kokre, kjer se poleg časopisov prav neredno dostavljajo tudi pisma. Ali je morda gorenjski dinar sedaj manj vreden. — Upamo, da bo te novice prebralo tudi ljubljansko pošto ravnateljstvo in napravilo tudi v Kranju potreben red.

Novo mesto. Dne 24. februarja je dobila naša dolenjska prestolnica zopet župana. »Na predno čast« Novega mesta je ob tej priliki rešila »trinajstoričar«, obstoječa iz JDS, SKS in NRS. Ta trinajstoričar je prevzela vso odgovornost pa tudi ne baš majhno nalogo v naši mestni hiši. — Mislimi smo, da bodo takoj začeli spravljal »zavoženo gospodarstvo« — kakor so v »Narodnem dnevniku« poročali — v pravi tiri. Mi bi to želeli, sicer pa to tudi zahtevamo. Saj so tudi zato voljeni, da bodo delali v korist vseh novomeščanov, ne samo, da bi »reševali čast naprednega mestca. Toda novi g. župan o katerem so govorili, da je kakor nalašč za novomeškega župana, do danes še ni sklical nobene seje — vsaj nam navadnim meščanom o tem še ni nič znanega. Čas bi že bil! — Od smešnosti do neumnosti je samo en korak. Lahko pa tudi rečemo, da domišljavost in zloba hodita skupaj; končni uspeh vsega skupaj pa je blamaža — usoda napihujoče se žabe. »Narodni dnevnik« (glasilo NSS, NNS, SKS in NRS) in »Radikalni glasnik« sta objavila smešno, pa nič manj zlobno poročilo, da je NRS dosegla velik uspeh, da ne bo noben železničar v Sloveniji reduciran. Le redko kdaj pa se dogodi, da bi bilo kako sleparstvo tako hitro kaznovano, kakor baš ta. V istem času, ko sta omenjena lista objavila to budalost, je bilo na novomeški postaji 6 železničarjev reduciranih. Ker je tudi v Novem mestu maloštevilna družba železničarjev, ki so zaplankani z radikalno pametjo, pričakujemo, da takoj ukrenejo potrebne korake pri sivi bradi očeta Pašiča, da reducirani železničarji pridejo takoj nazaj na prejšnja službena mesta.

— Kraljica Marija na Francoskem. Te dni je odpotovala kraljica Marija s prestolonaslednikom Petrom v Cap Feri na francoski Rivijeri, kjer ostane štiri tedne. V njenem spremstvu sta ga. Hadžić in ordonančni častnik Spužić.

— Nakup vile, v kateri je umrl kralj Peter. Vlada je kupila vilo na Topčideru, v kateri je umrl kralj Peter. Kupnina znaša 2 milijona dinarjev. Vilo preurede v muzej kralja Petra.

— Na Ježici se je predsednik kraja. šol. sveta g. Anton Vilfan vsled bolehnosti odpovedal predsedništvu, katero mesto je skozi 29 let nepretrgoma zavezal. Pod njegovim predsedništvom se je neznatna enorazrednica polagoma povečala v petrazredno šolo. Skozi vsa leta je bil skrben upravitelj šolskega poslopa in šolski mladini vedno naklonjen. Domača šolska kronika ga bo ohranila v častnem spominu.

— Kozli v zelniku. K notici pod tem naslovom v našem listu z dne 13. t. m. izjavljamo, da ga ni niti pisal niti nam dal tozadevni podatki g. gerent Anton Fortič. Tudi konstatiramo, da g. gerent Fortič sploh ni naš dopisnik.

— Javni nameščenci. Odbora »Organizacije javnih nameščenov, somišljenikov SLSc in »Strokovne zveze javnih nameščenov« sta dne 22. februarja odposlali Jugoslovanskemu klubu v Belgradu prošnjo, da na to deluje, da se v smislu novega zakona o civilnih uradnikih in drugih državnih uslužbencev 1. sedaj normirane draginske doklade nikakor ne znižajo; 2. od 1. aprila dalje izplačajo glasom tega zakona predvidene plače, stanarine, doklade za otroke in draginske doklade najmanj v sedaj normirani višini; 3. ukine vsako maksimiranje draginskih doklad; 4. prevedejo vpokojenci, ki dobivajo pokojnino v kronah, na tako v dinarjih, in 5. da se vsi civilni uradniki in drugi državni uslužbenci pravilno uvrste v pripadajoče kategorije, skupine in stopnje. — Glede pristopa k Strokovni zvezi javnih nameščenov opozarjamo na notico, ki so bile objavljene v Slovincu št. 7 z dne 9. ja-

ga urada! Red in vojaško disciplino hočem imeti. Do pičice mora biti vse reglementirano in paragrafirano, za to bom že poskrbel. Najpreje pa hočem poklicati gospode referente, da jim povem svoje mnenje.«

»Rrrrrr... Halo, tu guverner; ali tam predstojnik personalnega oddelka?«

»Mojo poklooooo, gospod guverner, na uslugo sem vašemu blagorodju.«

»Dobro, pros m, avizirajte vse gospode referente in se zberite popoldne ob petih v sejni dvorani.«

»Kakor zapoveste, gospod guverner...«

In res, ob določenem času so že zbrani vsi pozvani in napeto pričakujejo programnega nagovora svojega vrhovnega šefa. Gospod guverner pride, držeč se kot Homerjev Metijetazevs. Pozdravi s kratkim nagovorom navzoče in nadaljuje:

»Že pri površnem pregledovanju dosedanjega poslovanja železnice sem na žalost konstatiral, da je šlo dozdaj vse zelo po domače. Če je padlo kakemu oddelku v glavo, da nujno potrebuje to ali ono stvar — bums — drugi dan jo je že imel. Pa to bi človek že spregledal, ampak da so se stvari nabavljale celo preko trenutne potrebe samo iz naslova ugodnega nakupa, češ, cene se stalno dvigajo, to pa presega vse meje. Gospoda moja! Mi nismo nikaki trgovci. Kulucija, špekulacija in drugih takih, mo-

jemu ušesu zoprnih pojmov ne poznam in jih poznati nečem. Vas je doletela izredna čast, da boste — čim odobri zbornica senatski sklep — postali državni uradniki. Ali veste, kakšna je dolžnost državnega uradnika? Nič misliti s svoje glavo, ampak samo ravnati se po predpisih! Poglavitno je: predpis, vse druge je humbug. To zahteva centralni prometni urad! Najprvo, česar se hočem lotiti sam, bo, da izdam potrebna navodila. Za danes ukinjam kar ustmenim potom najgršo razvado, ki se je tu razpasla in ki me je najbolj zbadla v nos: izdajanje voznih olajšav. Dalje odrejam, da ne smete brez razpisa nabaviti niti najmanjše stvarce več. Če n. pr. kak oddelk neobhodno rabi novo pero ali svinčnik, naj povabi najprvo vse papirne trgovine v mestu, po možnosti tudi one po deželi, da stavijo pisemne ponudbe. Najcenejša firma dobi nabavo. To brezpogojno zahteva centralni urad! Neljubo so me presenetila skrajno primitivna potrdila liferantov o prejetem zaslužku, kakor so bila do sedaj pri vas v navadi. Nobene enotnosti, niti najmanjše formalnosti nisem zasledil.

To enostavno ne gre. Vsak račun so mora odslej »izstaviti in duplo« in sicer za vsak oddelk posebej. Če je kak liferant vseh 25 oddelkov hkrati založil z blagom, mora predložiti 25 računov in ravno toliko kopij. Računi se smejo pisati le na cele pole papirja, notabene s

uarja, št. 16. z dne 19. januarja in št. 32 z dne 8. februarja. V združenju je moč — Odbor.

— **Trboveljska premogokopna družba.** Uradni list z dne 13. t. m. prinaša izpisek iz trgovsko-sodnega registra, med drugim tudi protokolacijo upravnih svetnikov Trboveljske premogokopne družbe. Po narodnosti sodeč je med navedenimi gospodje: 7 Francozov, 7 Nemcev, 1 Švicar in 4 Slovenci, po biva-je med navedenimi gospodi: 7 Francozov, 1 Švicar, 4 Jugoslovani in 9 Avstrijcev. Kakor sledi iz tega, odločajo v vodstvu našega najvažnejšega gospodarskega podjetja tuji-in-zemci, dasi so svojočasno demokratiški časopisi (odlikovalo se je zlasti ljubljansko »Jutro«) jako obširno in vneto hoteli dokazovati, da je Trboveljska družba sedaj v domačih, jugoslovanskih rokah, ker je »Slavenska banka« izvedla nje nacionalizacijo. Vpis upravnih svetnikov pri trgovskem sodišču dokazuje baš nasprotno. — Ta registracija je pa zanimiva tudi še z drugega stališča. Pravila družbe (§ 11) predpisujejo namreč, da mora šteti upravni svet skupaj 20 članov, dočim jih je bilo sedaj vpisanih samo 19. Morda pa le niso brez vsake podlage govorice, da je eno mesto pridržano za gosp. ministrskega predsednika Pašića, kadar se isti umakne iz političnega življenja. — Zaeno z upravnimi svetniki so vpisani tudi 3 prokuristi, izmed katerih je samo 1 Slovenec.

— **Nesreča na železnici.** Železniški spre-vodnik Dragotin Heflek je pomolil glavo skozi okno vagona ravno v trenotku, ko je vlak pripeljal na postajo Banja luka. Ker je sprevodnik gledal nazaj, ni opazil vodnjakove cevi, ob katero je z glavo zadel s tako silo, da bo težko okrevalec.

— **Radio-klub v Zagrebu.** Zanimanje za radiotelefonijo tudi v Jugoslaviji vedno bolj raste. V Zagrebu se je osnoval celo poseben radio-klub, ki bo za svoje člane prirejal predavanja o radiotelefoniji. A v Ljubljani?

— **Na svobodo izpušteni komunisti.** Iz za-porov v Sremski Mitrovici so odpuščeni komu-nisti prof. Božidar Maslarić, dijak Josip Schulhof in bančni uradnik I. Weiss, ki so svojo dve-letno kazen že prestali.

— **Delna likvidacija zagrebske mestne aprovizacije.** Te dni je zagrebski mestni apro-vizacijski odsek sklenil, da občina svoje apro-vizacijske posle deloma likvidira. Opusti se preskrba živil, ki so v svobodni trgovini po primernih cenah in v zadostnih množinah na razpolago, dalje pa bo občina vodila preskrbo prebivalstva z lesom, mesom in ledom iz me-sne tovarne za led. Posle bo vodil mestni trž-ni inšpektorat, ki bo ob enem organiziral stro-go nadzorstvo nad živimi cenami. — V prvih dveh mesecih te. leta je mestna apro-vizacija imela 4 milijone dinarjev prometa ter ima še znatne zaloge blaga.

— **Sleparski nabiralec milodarov.** Na Su-šaku so prijeli nekega Noto Tomaža iz Krila, ki je pobiral s ponarejenimi listinami razne milodare za različne namene. Zneske, ki jih je dobival, je vpisaval v eno knjigo pravilno, imel pa je še drugo knjigo, v katero je vpi-soval manjše zneske. Imel je s sabo tudi po-pravljeno poverenje glede potopa broda »Ko-sovo«. Oblasti opozarjajo tudi prebivalstvo Slo-venije, da ne nasede kdo temu sleparju.

— **Otroška razstava v Belgradu in mimo-grede še kaj drugega.** Otroško dnevno zave-tišče št. 2 v Belgradu je te dni otvorilo raz-stavo del svojih varovancev v dobi 5 do 10 let. Zavetišče bi na ta način rado došlo do potreb-nih sredstev, da more postaviti svoj skromni dom. Zemljišče v izmeri 2500 m² že ima, ima tudi leseno hišo, ki je došla na račun repa-racij iz Nemčije, potrebuje le še približno 30 tisoč Din za montiranje. Upajmo, da bo bel-

čnilom, ne s svinčnikom. Zelo važno je tudi, da se znesek napiše z besedami.

Ce pa mislite, gospoda moja, da za-dostuje pri nabavi ofertalna licitacija, se zelo motite. Se preje morate ugotovi-ti, če je kredit na razpolago. Ali veste, kaj je to kredit? Ali se vam sploh kaj sanja o finančnem zakonu in o budžetskih dvanajstih? Kar ni kri-to v dvanajstih, se pod nobenim po-gojem ne sme nabaviti. Recimo, da po-idejo kake tiskovine in ni kredita za nove. Ne pomaga nič, treba počakati na prihodnje dvanajstine, ali pa mora preje dovoliti senat naknaden kredit. Med tem naj postaje pišejo makari s kredo na vagone. Niti za vis maior ne sme biti izjeme. Kritike časopisja vas ne smejo spraviti iz ravnesja. Čim menj boste poslušali takozvano javno mnenje, tem odličnejša kvalifikacija vam je zasigu-rana. Pomnite, kaj pravi naš narodni pregovor: »Goberner es resistir« — »vladati se pravi, železno čelo imeti.« Toliko za danes. Podrobnejša navodila bodo sledila in prosim, da jih raztolma-čite svojim podrejenim v smislu mojih intencij.

Ali ima kdo izmed gospodov še kaj pripomniti?... Kaaaaaj! Za personal-ne doklade, ki so jih že dobili državni železničarji, vam gre? Odkrito povem, da mi taka vprašanja materialne na-rave niso nič kaj všeč. Pričakoval sem, da se boste zanimali za kaj strogo služ-benega, ali saj idealnega n. pr. kdaj vam bo dovoljeno zamenjati dosedanja rdeča papagajeva peresana paradnih čakah za zelena. No vkljub temu vam

grajsko občinstvo to vsoto zmoglo. To pa tem-bolj, ker belgrajski listi poročajo, da so dela malih umetnikov tako lepa, da morejo služiti v okras vsakemu salonu. »Naročito su lepe raznovrsne vazne, koje su izmalale dečje ručice sa neverovatnom preciznošću.« Tako piše »Vreme« in se očitno ne zaveda, kako zve-nečo zaučnico daje s tem stavkom srbskemu jeziku. Isto »Vreme« pa na drugem mestu z velikim zadoščenjem poroča, kako je te dni ljudskošolska deca v Senti i Jugala z zidov vse plakate tamkajšnjih bioskopov, ker je je-zik v srbskem besedilu na njih dosledno ne-sramno izmrcvarjen. Ne samo, kakšne jezi-kovne napake se bleste na bioskopskih lepa-kih v Senti, a da tudi »Vremenova« lepota srbskega jezika ni ravno »izmalana«, se vidi iz gornjega zgleda.

— **Narednik kot kavalir.** V Sarajevu so zaprili narednika III. žandarmerijske brigade Rada Jeftića, ki je poneveril 250.000 Din urad-nega denarja. Obenem so zaprili njegovo izvo-ljenko Desanko Barić, za katero je potrosil denar.

— **Pod vplivom eiganke.** V Oromu pri Senti v Vojvodini je umela stara ciganka sple-ti svoje mreže okoli 20 letnega kmetkega fanta Matija Tapodi. Prorokovala mu je silno bogato nevesto in svetovno slavo. A pod enim pogojem: da plača njej za prorokovanje in potrebno časopisje in »mollitve« 10.000 Din. Fant je bil dovolj umen, da je eiganke na be-sedo verjel, vlomil v očetovo skrinjo in ukra-del 10.000 Din, ki jih je eiganke zadovoljno spravila. Poslej je fanta noč in dan preganjal strah, da oče opazi tatvino. Odločil se je, da očeta ubije. Predminolo noč je tiho vstal, vzel izpod vzglavja velik nož in se blizal očetu. Le-ta in njegova žena sta pa že nekaj časa nepre-stano opazovala sina, ker se jima je zdel ču-den. Tudi to noč sta takoj opazila njegovo na-mero, se vrgla nanj, ga zvezala in izročila orožnikom. Na zaslišanju je fant takoj vse po-vedal. Sedaj je tudi ciganka že v zaporu.

— **Zločini vladnih organov v Črni gori.** Nedavno je govoril v proračunski debati črno-gorski poslanec Ivanović o raznih strahotah in grozotah sedanjega režima v Črni gori. Navajal je naravnost neverjetne stvari, tako da količ-kaj kulturni ljudje sploh niso mogli verjeti, da so taka grozodejstva v Evropi in to v 20. sto-letju še mogoča. Sedaj pa objavlja tudi zagreb-ški »Obzor« nekatere stvari, o katerih so po-ročali že razni belgrajski, sarajevski in črno-gorski listi, in ki v polnem obsegu potrjujejo možnost od Ivanovića navedenih dogodkov. Tako poroča »Obzor«, da so 21. in 23. febru-erja 1924 pripeljali iz vasi Bogetić 6 Črnogor-cev v zapor v Nikšić, kjer so jih tako pretepli, da sta dva takoj umrli, ostale pa so morali prepeljati v bolnico. Enega od umrlih so za-vlekli v neki potok. Sodnijska preiskava je dognala, da so temu nesrečnejši zlomili z udar-ci 5 reber. Trupla drugega mrtveca sploh še niso našli. Ta »neznanec« je bil nekaj eden izmed najhrabrejših črnogorskih oficirjev, ki se je udeležil vseh bojev od balkanske vojne do propada Črne gore in dobil za svojo hrabrost majorski čin. — Tako poroča »Obzor«, belgrajska »Politika« pa še obširneje poroča o teh lepih dogodkih policijske uprave v Črni gori. Potem pa se v Belgradu še čudijo raz-nim interpelacijam o razmerah v Črni gori v angleškem parlamentu...

— **Tatvina prešiča.** Posesniku Francetu Avsecu v Dol. Hrušici pri Dobrunjah je bil ukraden iz hleva 30 kg težak, 3 mesce star bel prešič, vreden 1100 Din. Tat je prešiča v hle-vu ubil in ga je odnesel brčkone v kakem žaklju.

— **Razne nesreče.** V tovarni »Kovinar« v Mariboru si je kovač Andrej Frankovič pri

žagi za železo zmečkal levo roko. Oddali so ga v bolnico. V isti tovarni se je nočni čuvaj Albert Florjančič močno upekel po levi roki. — V tkalnici Doctor in drug v Mariboru je tkalko Jožefo Kozil udaril del tkalnega stroja in ji zlomil par reber. — Pri Rebenscheg Fr., mesarju v Celju, se je pomočnik Franc Weber pri nakladanju mesa zbodel ob kost v desno zapetlje. Rana se je vnela, vsled česar je mor-al v bolnico. — Pri stavbnem podjetju Karlu Jezerniku v Celju je delavec Šalej Ivan padel z odra okoli 2 metra visoko in si zlomil levo roko. Oddan je bil v bolnico. — Pri Staudi-negerju Ivanu v Pristavi pri Trzinu se je služ-kinja Ivanka Ahačič s sekiro močno usekala na levi roki. — Na žagi Franca Stareta v Kam-niku je žagarju Petru Zupancu pri brusilnem stroju odletel košček železa v desno oko in mu poškodoval roženico.

Koroške novice.

k Stolni župnik celovski kanonik Martin Kovač t. Dne 10. t. m. je umrl v Celovcu kanonik Martin Kovač, mest-ni dekan in stolni župnik. Pokojni je že mnogo let bolehal, pa je kljub temu ne-umorno deloval v dušnem pastirstvu. Bil je tudi vizitator mestnih šol. Rojen je bil 20. sept. 1863 v Lipaljavasi v Ka-nalski dolini, v mašnika posvečen leto 1887. Dolgo dobo je bil dvorni kaplan pod pokojnim škofom dr. Kahnom. Di-čila ga je izredna dušnopastirska vne-ma in gostoljubnost. Pokojni je bil slo-venski rojak in je imel vneto srce za svoj narod, dasi se javnih manifestacij ni udeleževal. Vsi, ki so ga poznali, ga bodo ohranili v najlepšem spominu. Po-koj njegovi blagi duši!

k Umrl je 9. t. m. v svojem rojstnem kra-ju v Libuščah pri Pliberku (Avstrija) živino-zdravnik g. Anton Močilnik. Po nesrečnem plebscitu je moral bežati ter je nato služboval kot uradni živinozdravnik v Prevaljah in Mo-kronogu. Zavrtna bolezen ga je zgrabila in pokopala v najlepši moški dobi — imel je šele 33 let. Vsak, ki je imel priliko spoznati nje-govo iskreno dušo, ga bo ohranil v najlepšem spominu. Bodi mu rahla rojstna zemlja, za ka-tero je moral kot zaveden Slovenec veliko trpeti!

Štaterske novice.

š Povratek dr. Ploja. Dne 14. t. m. se je vrnil iz Pariza v Maribor veliki župan dr. Ploj in 15. t. m. nastopil službo.

š Kolo črno pleskano, neznane tvrdke in številke, s sivimi plašči, prostega teka, je bilo ukradeno Antonu Jarcu v Mariboru.

Primorske novice.

p Volivni oklie slovanskim volivcem. Slo-vanski volivni odbor v Julijski krajini je izdal oklie na slovanske volivce. Oklie poziva vo-livce, naj zanašajoč se na slovesne obljube mi-nistrskega predsednika in v pravičnosti svoje stvari izrabijo svojo zakonito pravico in za svoje zastopnike izvolijo može svojega rodu. Samo ti zastopniki bodo mogli uspešno zastopati potrebe in koristi slovanskega ljudstva, ker te potrebe poznajo in umevajo.

p Dva shoda v Istri. Slovanski kandidat dr. Ulikse Stanger je priredil minulo nedeljo v Istri dva shoda: v Zminju in Sv. Križu. V Zminju je prišlo nr shod toliko ljudi, da se je moral shod kičub snegu in mrazu vršiti na pro-stem. V Sv. Križu je bilo 200 zborovalcev. Oba shoda sta potekla ob ganotju in veselju ljud-stva, ki že pet let ni slišalo javnega govora v svojem jeziku. Pripetil se ni nikak incident.

p Ostudna služba. Slovenski prodanci oko-lu goriške »Nove dobe« opravljajo v tej vo-livni dobi najgnusnejšo službo, s katero se mo-re umazati človek: službo denuncijantov svojih lastnih bratov. V svoji žalostni cunji nepresta-no grde in sumničijo slovenske politične or-ganizacije in njih voditelje, češ da so proti italijanski državi in italijanskemu narodu, da so sovražniki državne misli itd. — vse samo zato, ker se hočejo Slovani poslužiti svoje za-konite pravice in izvoliti svoje lastne narod-ne zastopnike. Merodajni italijanski krogi sa-mi so slovanski manjšini izjavili, da je pri iz-vrševanju te pravice ne bo nihče oviral ter niso imeli v tem pogledu zanjo žal besede. To je spričo pozornosti svetovne javnosti tudi po-vsem umljivo in naravno. Česar se pa sramu-jejo Italijani, to opravljajo narodni odpadniki za judežve grože ter skušajo zastrupljati ozra-čje. Uspeha seveda ne bo, ker jih med Sloven-ci vsak pošten človek zaničuje, Italijani pa itak vedo, da »Nova doba« ne piše tistega, kar je, ampak tisto in tako, za kar je naročena in plačana.

p Fašizem v številkah. Na zborovanju fa-šistovskega velikega sveta v Rimu je generalni tajnik poročal, da šteje stranka redno poslu-jočih fašjev 7216 s 371.467 vpisanimi člani.

p Nesreče. Med Griljanom in Trzinem gra-de ob morskem obrežju novo cesto. Tla so ska-lovita in je mogoče priti z delom dalje le s po-močjo min. Ob tem nevarnem delu so se že opetovano pripetile nesreče. 12. marca so de-lavec pod Sv. Križem užpet pripravljali mino. Le-ta se je prežgotal užgala in enega delavca raztrgala, drugega znatno poškodovala, dva pa lažje ranila. — Z najdenim šrapnelom sta se igrala 15 letni Franc Pavlin in 18 letni Josip Černe v bližini starega pokopališča v Gorici.

Šrapnel je eksplodiral in oba raztrgal. — V bližini Opatjega sela je hotel 29 letni Anton Marušič iz Nove vasi s krampom izkopati v zemljo zarito granato. Granata je eksplodirala in fanta popolnoma raztrgala.

Gospodarstvo.

Janko Jovan:

Trgovska pogodba z Italijo.

O PRAVICI TRANZITA SKOZI TERITORIJO ENE IN DRUGE DRŽAVE.

Kakor je v St. Germainski mirovni pogod-bi § 284 zagotovljeno Avstriji tranzitni promet preko jadranskih pristanišč, a istotako tudi drugim državam preko avstrijskega teritorija, moramo zahtevati iste privilegije tudi mi od Italije, a na drugi strani moramo priznati Italiji enake ugodnosti.

Na podlagi tega se obvezuje kraljevina Sr-bov, Hrvatov in Slovencev, da ne bo nikakor oteževala ali preprečevala uvoza ali prevoza blaga, ki ga dirigira Italija v ali preko našega teritorija; istotako se obvezuje Italija, da ne bo ovirala ali oteževala uvoz ali prevoz bla-ga, ki ga pošljejo podaniki kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v ali preko italijanskega teritorija, ker stojita obe državi na stališču po-polnoma svobodnega tranzitnega prometa.

Obe pogodbeni državi bosta stremeli da se železniške proge urede enako na oboje-stranskem teritoriju, da se mora promet med obema državama neovirano vršiti.

Svobodni tranzitni promet se nanaša na železniške pošiljke in na pošiljke po vodni poti. V obeh slučajih je postopati z blagom ene države na teritoriju druge države v smislu predpisov, ki veljajo za podanike odnosne pogodbene države.

Za nako državo pridejo v tem oziru v po-štev železniške proge: Rakek—Trst; Nabre-žina—Gorica; Divača—Pulj; St. Peter—Reka; Bohinjska Bistrica—Gorica—Trst; vsa pomor-ska pristanišča Italije, posebno Trst, vse glav-ne ceste, ki vodijo preko italijanskega terito-rija k morju. Svoboda tranzita se mora nana-šati na vse mogoče prometne slučaje, v prvi vrsti torej na železniški promet, na parnike in ladje, a tistotako na promet z avtomobili in vozovi. Svoboden mora biti tranzit tako glede potniškega kakor blagovnega prometa, a se mora nanašati tudi na pošto in telefon.

Zahtevamo končno svoboden pristop k morju, odnosno k morskim pristaniščem, ta-ko s suhega kakor z morja. Radi tranzitnega prometa mora Italija čuvati naše pošiljke na isti način, kakor to dela v pogledu svojih last-nih pošiljk v njenem notranjem prometu. Tu-di mi priznamo Italiji recipročno iste pravice in iste privilegije za njene tranzite preko na-šega teritorija.

Izvor prometnega sredstva niti izvor tran-zitnega blaga ne sme biti razlog za katerikoli davčine in takse. Pri tranzitu ne sme ena dr-žava računati drugi katerekoli carinske ali kake druge takse razen onih, ki jih pobira dotična država za prevoz blaga od svojih po-danikov, torej železniško prevozno tarifo in manipulantne stroške, ki jih morajo plačati podaniki dotične države.

Blago, dirigirano na obmejne postaje, se ne bo na meji podvrvalo carinski kontroli, am-pak poslalo na mesto odprave, ako je direktno pošiljanje iz tehniških razlogov mogoče in ako so vagoni v smislu obstoječih predpisov plombarani in blago uvedeno v seznam, ki je predpisan za železniške transporte.

Odprava blaga z obmejne postaje v terito-rij druge države se bo vršil v istem redu in na isti način, kakor se vrši odprava blaga po-danikov dotične države.

Tranzitni promet se nanaša na vse vrste blaga razen eksplozivnih stvari, monopolnih predmetov ali predmetov, katerih prevoz se ne more dovoliti iz higijskih ali veterinar-skih razlogov, v tem zadnjem slučaju mora vsaka pogodbeni država varovati interese po-danikov druge države in o podvzetih merah obvestiti pošiljatelja.

Izvoz blaga, ki se nahaja v tranzitnem prometu, ne sme biti razlog za ločeno postopanje od gori omenjenega načela. Potrdilo o izvoru bo izdajala vsaka pogodbeni država v smislu svojih predpisov, a druga pogodbeni država bo priznala tako izdano potrdilo kot veljavno.

(Dalje sledi.)

g Žitni trg. Na vojvodinskem žitnem trgu notirajo žitu sledeče cene: koruza 250—255, pšenična moka 332.50, ječmen 335, oves 257.50, fižol 560, pšenična moka št. 0 5.25 Din, št. 6 3.20.

g Vpisi v trgovinski register. Vpisale so se nastopne družbe: M. Poličar in Komp., druž-ba z o. z., lesna industrija, Bled; Celjska auto-in strojna delavnica, družba z omejeno zavezo v Celju; Gaberc in Videnšek, za nakup in pro-dajo deželnih pridelkov v Celju; Prometna d. d. v Ljubljani; Trboveljska premogokopna družba, delniška glavnica 200 milijonov kron.

g Vpisi v zadržni register. Vpisale so se nastopne zadruge: Agrarna zajednica na Be-nici, registrovana zadruga z neomejeno zavezo na Benici (občina Poteševci); Splošna hranil-nica in posojilnica za Jesenice in okolice, re-gistrovana zadruga z omejeno zavezo, Jeseni-ce-Sava; Zavod mariborskih postrešnikov v Ma-riboru, registrovana zadruga z omejeno zavezo.

licher gast- und schankgewerblichen Betriebe für ganz Slovenien, r. G. m. b. H. Maribor.

g Občni zbori: »Triglav«, tovarna hranil v Smarci pri Kamniku, 21. marca; Tovarna verig, d. d. v Lescah pri Bledu, 28. marca.

g Francoski frank. Dne 8. t. m. je padel francoski frank v Newyorku na 3.46 (dolarjev za 100 frankov); v Curihu na 21.25 in na zagrebški borzi je padel pod 3 dinarje (2.80). Zaradi poročila o Morganovi skupini, ki bo dala kredite francoski vladi, se je začel frank zopet hitro dvigati in presegel v Newyorku notacijo 4.20, v Curihu se je dvignil na 26 centimov včeraj in na zagrebški borzi na 3.60 do 3.70 dinarjev. Položaj ni jasen in naša lesna industrija, ki eksportira dosti v Francijo, bo imela od tega kolebanja veliko škodo.

BORZA.

Curih, 14. marca. (Izvirno.) Devize: Pešta 0.007595, Berlin 1.29—1.31, Italija 24.7750—24.79, London 24.8250—24.8750, Newyork 577—577.50, Pariz 26.15—26.20, Praga 16.70—16.7250, Dunaj 0.008150—0.008175, Bukarešt 2.7950—3.05, Sofija 4.05—4.15, Beograd 7.05—7.15.

Zagreb, 14. marca. (Izv.) Devize: Italija 3.47—3.50, London 349.50—352.25, Newyork 80.90—81.00, Pariz 3.6275—3.6775, Praga 2.3550—2.3850, Dunaj 0.1145—0.1165, Zürich 14.08—14.18. — Valute: dolar 79.75—80.75.

Po svetu.

— Razdor v češki »narodni« cerkvi se je poostiril, odkar je bil Pavlik-Gorazd od srbskega patriarha posvečen za škofa. Lansko leto se je sklenilo kratko premirje. Dozdevalo se je, da bo na Moravskem ohranil večino Pavlik-Gorazd, na Češkem pa dr. Farsky. Letos pa se je nanovo raznel boj, strasnejši nego kdaj prej. Farsky prireja shode na Moravskem in s silovito brezobzirnostjo napada Pavlika. Pavliku in njegovim pristašem očita polovičarstvo in oportunitizem. Dne 8. marca je Farsky v Olomucu proti pristašem Pavlika zaklical: »Kdor hoče biti pravoslavni, naj gre ven in naj ne maže češke cerkve.« Proti katoliškemu odpadlim duhovnikom je izjavil, da ne bo prej miru, dokler ne umrje poslednji rimski ratelj, ki v češki cerkvi iščejo samo kruha. V češki »narodni« cerkvi so se zbrali po večini brezverci, ki bi svojo nevero radi še nekoliko zakrivali in tolažili z »vanjimi« obredi. Verjetno je, da bo brezverska struja dr. Farskega zmagala tudi na Moravskem in da bo »pravoslavni« Pavlik-Gorazd ostal brez ovčic. Agitacija škofa Dositėja na stroške naše države ne bo prinesla koristi niti pravoslavju niti srbski politiki.

— Poletni čas v raznih evropskih državah. Večina evropskih držav namerava tudi letos vpeljati poletni čas. Pred nekaj dnevi se je vršila v ta namen mednarodna konferenca, na kateri so bile zastopane Anglija, Belgija, Nizozemska in Francija. Konferenca je sklenila, da vpelje Anglija poletni čas z dnem 13. aprila, Francija, Belgija in Nizozemska pa v noči od 29. na 30. maja.

— Uporaba narkotičnih sredstev v največjem mestu sveta. V letih 1921. do 1923. so aretirali v Newyorku 770 prodajalcev prepovedanih narkotičnih sredstev. Uporabljalo je ta sredstva 8147 oseb; 10 odstotkov je bilo kadilcev opija, 5 odstotkov morfinistov itd. Zanimivo so številke za alkoholike; leta 1920. je stopil zakon proti alkoholu v veljavo in je umrlo na alkoholizmu 77 oseb, leta 1921 122, 1922 293 in 1923 436; torej vsako leto več. Slabo znamenje.

— Finančne težave graške mestne občine. Mestna občina Gradec išče na posodo 200 milijard Ka. Z njimi bi krila tele potrebe: Vrnila bi 30 milijard vsečega dolga, izvršila odplavljalno kanalizacijo za 100 milijard, tlakala ceste za 23 milijard, zgradila nove mostove za 15 milijard, zidala stanovanja za 15 milijard, pokrila kurzne izgube v znesku 17 milijard.

— Letalska nesreča v Portorose. 12. t. m. je poletel z letališča v Portorose mornariški podčastnik Olivo Bruschi na izpitni polet. Ker letala v določenem času ni bilo nazaj, so ga odleteli iskati na vse strani. Letala niso našli nikjer, pač pa so našli v morju Bruschijevo truplo. Kako se je zgodila nesreča, ni znano.

V nedeljo ob 4. vsi v Ljudski dom! - Mladinska akademija!

Ljubljanske novice.

Ij Ljubljanski trg. Na včerajšnjem ljubljanskem trgu je bilo izredno veliko raznih mlečnih izdelkov kot sirovega masla, raznega domačega sira in smetane. Tudi na ribjem trgu je bilo celo dopoldne jako živahno. Bilo je na razpolago več raznih domačih in vpeklanih rib kakor ščuke, platnice, karpi, somi, sardele in sardine. Tudi ostali trg je bil precej živahen in dobro založen z različnimi domačimi pridelki.

Ij Umrli so v Ljubljani: Frančiška Lavrin, posestnikova žena, 52 let. — Ivana Čretnik, rejentka, 9 mesecev. — Josip Janžekovič, košar, 27 let. — Ivan Florjančič, žel. strojevodja v p., 53 let. — Josip Mohorko, kočijaž, 68 let. — Ivan Škrabar, mizarski pomočnik, 25 let. — Josip Schleimer, rejentec, 12 let.

Ij Policijske ovadbe. Včeraj so bile vlozene te-le ovadbe: 5 radi cestno policijskega reda, 1 radi prekrščenja policijske ure in 1 radi pasjega kontumaca.

Ij Podjeten sin je vsekakor livaraki vajenec v Strojnih tovarnah in livarnah Josip Babšek, doma iz Srednje vasi. Dne 12. marca so ga namreč zalotili uslužbenci, ko je ukradel in hotel odnesti gonilni jermen, vreden 450 Din. Babšek se je zagovarjal, da je hotel nesti jermen svojemu očetu, ki ga potrebuje za mlatilni stroj.

Ij Aretirali so in izročili sodišču bivšega odpuščenega bančnega uradnika Korenčana. Mož se je zglasil pred kratkim pri tvrdki »Čehoslavija«, kjer se je predstavil za knjigovodjo neke tukajšnje banke. Prosil je za posojilo 250 Din. Tvrdka mu je nasedla, plačala pa mu je samo 100 Din. Kmalu nato pa je šel k tvrdki Lenassi in Gerkman, kjer se je predstavil za dirigenta neke bančne podružnice in je prosil za 300 Din posojila. Ni izključeno, da je napravil še več podobnih sleparij in naj se dotični, ki so bili morda na sličan način oškodovani, prijavijo na sodišču.

Ij Katere usmiljene srce odstopi ubogi postrežnici proti primerni najemni podstrešno sobico ali kak drug koteček, ker se mora v kratkem izseliti in nima kam. Naslove sprejema naše upravnistvo.

Naznanila.

Vnovič opozarjamo na mladinsko akademijo, ki bo v nedeljo 16. marca ob 4. uri popoldne v Ljudskem domu. Program je tako sestavljen, da bo imel pri prireditvi vsakdo kar največ užitka. Preskrbite si zato vstopnice že v predprodaji v trgovini Ničman. Vabimo vse!

Ljudska visoka šola v Ljubljani priredi v nedeljo dne 16. t. m. ob 10. uri dopoldne v zbornični dvorani na univerzi javno, vsakomur dostopno predavanje o naslednjem predmetu: Kaj hoče moderno kazensko pravo? Predava g. univ. prof. dr. M. Dolenc.

Pogrebna bratovščina sv. Jožefa ima svoj letni občni zbor dne 19. marca na praznik sv. Jožefa ob 5. uri popoldne v hiši na Kongresnem trgu št. 2, v prostorih konsumnega društva v kleti. Redna letna skupščina Zveze slov. pevskih zborov se letos vrši na dan 6. aprila t. l. Dopoldne zborovanje s predavanjem v Glasbeni Matici, popoldne velik koncert v Unionu, na katerem sodelujejo pevski zbori iz vse Slovenije. Prijave za sodelovanje je nasloviti na odbor »Zveze« do 15. marca t. l. Izpolnjene vpslane vprašalne pole naj istotako vrnejo »Zvezi« najpozneje do 15. marca t. l.

Krekova prosveta ima v nedeljo, 16. marca ob 5.45 uri zvečer velezanimivo predavanje. Iskreno povabljeni vse članice in tudi drugi, ki se za to zanimajo.

Prosvetno društvo Homee priredi v nedeljo in na sv. Jožefa dan velezanimivo igro. Nastopi štirideset igralcev. Kdor hoče videti, naj pride gledat. Vabljeni vsi! Začetek ob 8. uri popoldne.

Koncert. Danes v soboto se vrši v kavarni »Evropac« koncert dravske godbe. Začetek ob 9. uri zvečer. Vstop prost.

Narodno gledališče.

DRAMA.

(Začetek ob 8. uri zvečer.)

Sobota, 15. marca: OTHELLO. — Red D.

OPERA.

(Začetek ob pol 8. uri zvečer.)

Sobota, 15. marca: MANON LESCO, premijera, izven.

Nedelja v Narodnem gledališču. Prva repriza Puccinijeve opere »Manon Lescaut« se vrši jutri v nedeljo, dne 16. marca ob pol 8. zvečer v operi. Drama pa vprizori popoldne ob 3. Milčinskijevo narodno igro »Mogočni prstani« pri znižanih cenah, zvečer pa češko veseloigro »Kamela skozi uho šivank«, ki je dosegla pri dosedanjih vprizoritvah najlepši uspeh. Vse tri predstave so izven.

Orlovski vestnik.

Generalna vaja za mladinsko akademijo ljublj. orlovskega okrožja je v nedeljo 16. t. m. v dvorani Ljudskega doma, in sicer: za ljubljanske odseke ob 10. uri dopoldne, za okoliške odseke pa ob 2. uri popoldne. Točno!

Šentjakovski Orlel priredi na praznik sv. Jožefa svojo običajno letno akademijo v telovadnici šole na Grabnu. Spored zanimiv. Začetek ob 7. uri zvečer.

Turistika in sport.

Nogometne tekme za Olimpijski cup. V prvo kolo pokalnih tekem, ki se vrše jutri, 16. t. m. na igrišču Ilirije, so uvrščeni prvi štirje ljubljanski klubi Ilirija, Hermes, Jadran in Primorje. Zreb je določil za protivnika Ilirijo in Primorje ter Jadran in Hermes. Tekma med Ilirijo in Primorjem pomeni v zadnjem času našo domačo športno senzacijo in prepričani smo, da bo tudi tokrat provzročila veliko zanimanje. Vsi klubi nastopijo z močno spremenjenimi in brez dvoma močnejšimi moštvi, kakor so jih imeli lansko jesen. Ilirija nastopi s svojim novim igralcem in trenerjem Pammerjem, Atletiki pa so se ojačili z nekaterimi igralci bivših celjskih Atletikov in z igralcem Poduje od splitskega Hajduka. Kolikor toliko neugodno bo vplivalo seveda na vsa moštva pomanjkanje treninga.

Dijaški in vojaške vstopnice za nogometni tekmi 16. t. m. se izdajajo za znižano ceno 4 Din samo v predprodaji v trafiki Sever, Selenburgova ulica danes in jutri. Pri blagajnah na igrišču se znižane karte ne bodo izdajale. Tekma Ilirija: Primorje se prične ob 14. uri, Hermes: Jadran ob 15.40, obe se igrata na prostoru Ilirije.

Prosveta.

Dr. J. Regali:

Nove monumentalne stavbe v Sloveniji in slov. umetnost.

Zunanost slovenskih mest propada. Vseled povojnih gospodarskih razmer, ki jim je vzrok splošno obubožanje, pa tudi gospodarsko demagoštvo in pomanjkanje smisla za idealno kulturo. Tudi drugod po Evropi je tako, tam, kjer ni »zmagovalcev«, ki kupijo plen. Toda med »zmagovalci« šele prav udarja na dan surovost okusa.

Utilitarnost je ubila čut za umetnost in lepoto. V družbi zija velikanski prepad med velikostjo premoženja ter uboštvom duha in idealov. Za Evropo je skrajna nujnost, pravi Karl Ant. Rohan, da tehnično zmehaniziranost premaga zopet duhovnost.

Po slovenskih mestih počiva stavbarstvo že deset let. Stare stavbe propadajo, novih zasebnih stavb pa skoro ni mogoče zidati, ker bi se ne izplačevale. Tekom zadnjih let so postavili v Ljubljani nekaj velikih javnih poslopij ozir. poslovnih stavb za denarne zavode in gospodarska podjetja, nekaj so jih pa prenaradili. V Mariboru so sezidali veliko bančno poslopje, nekaj stavb so pa preuredili, ravnotako kakor v Celju.

Moderni čas je prenesel težišče stavbarske umetnosti v praktične stavbe. Moderna arhitektura se razvija v javnih poslopijih, velikih trgovskih hišah in bančnih palačah. Denar se dandanes kupi pri javnih korporacijah, denarnih, trgovskih in industrijskih velepodjetjih, ki so dostikrat brez osebnega značaja kot akcijske družbe. Meščanstvo prejšnjih časov je obubožalo, plemstvo je izginilo, Cerkev, ki je bila stoletja nositeljica umetnosti, je ne more pospeševati v taki meri kot včasih. Srednji vek s svojim harmoničnim svetovnim nazorom ohranjen nam je v katedralah, prenapolnjenih z nadzemesko mistiko, renesanca v svetlih cerkvah in krasnih dvorih; religiozno razigrani barok, ta višek zapadne kulture, zlasti med Slovenci v zanosnih cerkvenih stavbah, slikovitih graščinah in lepih meščanskih hišah. Umetnostni znak modernega časa pa bo ostal v reprezentacijskih poslopijih občin, države, socialnih zavodov in velepodjetij. Fischer von Erlach se je uveljavil s cerkvijo Sv. Karla, Otto Wagner s palačo poštne hranilnice.

Toda umetnostni znak naše dobe ne bo dosegel moči starih slogov, dokler bo v stavbarstvu, ki je podlaga vse umetnosti, mero dajno le načelo smernosti stavb in pa pristnost materijala. Ziv duh bo moral prej prevladati mehanično in tehnično pojmovanje modernega človeka ter mu dati polet in združiti v stavbarstvu zopet vse stroke upodablajoče umetnosti. Pri monumentalnih, pa tudi drugih stavbah, bo zopet sodeloval z arhitektom kipar in slikar v največji meri.

Pri novih monumentalnih stavbah zadnjih let v Sloveniji ni bila udeležena umetnost zadosti. Deloma so bili celo arhitekti tuji, dasi imamo dovolj slovenskih arhitektov-umetnikov. Izbera prostora ni bila vedno srečna, kajti monumentalna stavba zahteva viden kraj; za novo bančno poslopje v Mariboru bi bilo n. pr. treba prej regulirati trg pred frančiškansko cerkvijo. Palača »Ljubljanske kreditne banke« v Ljubljani, tip modernega stavbarstva, je neusmiljeno razdrila dosti prijetno prejšnjo sliko celega dela mesta. Sicer zelo solidna palača »Trboveljske družbe« v Ljubljani pobija z višino gledališče, Narodni dom in muzej. Za novi »Ljubljanski dvor« bi bila primernejša fronta ob Miklošičevi cesti. Poslopje »Vzajemne posojilnice« je na neodpušten način onemogočilo izoblikovanje še edinega velikega trga nove Ljubljane pred pravosodno palačo s pendantom nasproti te palače. V ostalem so pa v Ljubljani zagrešili strahotne projekte z zazidavo celega parka »sredi mesta« ter so nekatere ulice in bloke uničili z novimi stavbami, ki presegajo dvakrat višino ostalih poslopij. Krivi temu niso arhitekti, ampak lastniki stavb.

Zidanje je v resnici vedno nekaj vzvišene in svečanega za lastnika, ki zida in za arhitekta. Predvsem bi moral lastnik napeti vse sile, da zgradi nekaj polnovrednega in trajnega. Za nekaj večje stroške ne sme iti niti pri zasebnih stavbah, še manj pa pri monumentalnih poslopijih; gre za investicije za stoletja. Vsako poslopje daje karakter mestu. V zunanosti mest, ki so središča naroda, pa se zrcali kulturna stopnja naroda. Mesta so spomeniki ljudske kulture in civilizacije ter po njihli estetski kakovosti ocenjujejo tuji ljudstvo samo. Znaki narodove kulturnosti so. Zlasti pa se mora v monumentalnih stavbah združiti vse, kar premore umetnostna kultura naroda. V prejšnjih dobah se je vse ljudstvo zanimalo zanje. Ko so pred dvema stoletjema dovršili ljubljansko stolnico, je vrelo ljudstvo iz cele dežele občudovat umetnino, ki je postala ponos dežele in je vplivala na naš umet. razvoj stoletje.

Kulturna nujnost je, da se v monumentalnih stavbah zbero vse stroke vsakočasne umetnosti. Kipi in reliefi na pročelju počive poslopje, dajo mu vse drugačno reprezentativno silo kot geometrični zidej in pusti napušč. S kiparskimi umotvori oživi fasada ter predstavlja neko misel, ki jo z geometričnimi liki arhitekt

le težko poda. Tak fasada se vtisne v spomin občinstvu, kar je tudi praktičnega pomena za lastnika ter izraža tudi namen poslopja. Relievi v vežah odlično povzdignejo prvi vtis, ki ga dobi človek, ki vstopi. V dvoranah, kjer ni lepih umetnih kipov ali reliefov, zlasti pa slikarskih umetnin, ubijajo človeka gladke stene; prostor je tuj, neprijazen. Predvsem bi morali tudi po uradnih sobah namestiti vsaj tuintam slike naših domačih umetnikov, kajti ne oprava, za katero se plačujejo velike vsote pri monumentalnih stavbah, ampak živa krajinska slika odstrani tovarniško puščobo iz prostora.

Domača, slovenska umetnost, ki je dosegla znatno višino, bo približala ljudstvu naše monumentalne stavbe ter jim dala važnost in pomen, ki bi ga jim radi dali tudi lastniki sami. Slovenska umetnostna tradicija, tudi stavbarska, ni majhna; umetniška Slovenija je v starih dobah segala v Rim v Belvedere po Janzu s Krasa, na Dunaj po Francetu Kavčiču, v Monakovo po Šegi itd. Bodoči razmah slovenske umetnosti je precej odvisen od naročil našim arhitektom, slikarjem in kiparjem, ki jih vsi v znatni meri lahko dobe ravno pri monumentalnih stavbah.

Naj bi arhitekt že pri sestavi proračunov stalno vstavljali po nekaj odstotkov za umetniška, t. j. za kiparska in slikarska dela. Pri milijonih dinarjev ne igra vloge par stotisoč dinarjev, ko gre za investicije za dolgo dobo.

V Ljubljani zidajo še dve velikim monumentalni stavbi, ki še nista dovršeni: palača »Okrožnega urada za zavarovanje delavcev« na Miklošičevi cesti ter »Ljubljanski dvor«. Projektirajo tudi stavbo čekovnega urada. Palača »Trboveljske družbe« bodo začeli v najkrajšem času uporabljati.

Stavba »Okrožnega urada za zavarovanje delavcev« je projekt, ki je v hvalevredni skladnosti z okolico. Bo največji naš socialni zavod, na katerem so interesirane najširše slovenske množice. Zato je tem nujnejše, da ima stavba v resnici naš značaj. Naročenih je že nekaj reliefnih del za fasado, mislilo pa tudi na veliko fresko za zborovalno dvorano. Ravno ta zavod pa je kot ljudski institut poklican, da stori vse, da pritegne slovensko umetnost v največji meri. V veži naj bi vzdali par reliefov znanih naših kiparjev, v zborovalni dvorani postavili nekaj alegoričnih umetniških kipov ter obesili nekaj naših prvovrstnih umetniških slik, po sobah šefov oddelkov pa naj bi namestili vsaj nekaj desetlin slik različnih naših umetnikov. Prihranili bi eventuelno pri drugi opreml. Slovensko delavstvo in podjetništvo bi pokazalo svoj kulturni smisel ter postavilo spomenik za stoletje slovenskim množicam. Vrednost teh investicij bo z leti rasla, če jih izvrše resnični umetniki, ne rokodelci. Par stotisoč dinarjev ne sme priti v poštev.

V »Ljubljanskem dvoru« je poslikal znan naš umetnik kmo. Če naj bo ta stavba v resnici ljubljanski dvor, je treba, da reprezentira tudi tradicijo stare Ljubljane, ki je imela visok smisel za umetnostni okus. Kdo ne ve, kaj je bil za Ljubljano stari »knežji dvorec«? Na fasadi, v vestibulu, kavarni in dvoranah je prostor za umotvore naših precej številnih kiparjev umetnikov, v kavarni in v dvoranah prostor za freske, po uradnih sobah za veliko število oljnatih slik, da bi bili skoro vsi naši priznani umetniki zastopani.

»Trboveljska družba« ni izvršila pročelja, za katero je razpisala tekmovalce, dasi je bilo par osnutkov naših kiparjev znatne umetniške vrednosti. Prostor za dokaj reliefov in kipov, zlasti pa slike po sobah in dvoranah, pa se še najde. Največja delniška družba v Sloveniji, ki črpa bogastvo iz naše zemlje in naših rok, bi bila dolžna, da opremi vsaj notranje prostore brez štedljivosti s slovenskimi umetninami.

Stavbo čekovnega urada šele projektirajo. Naš največji arhitekt, znan daleč po Srednji Evropi, še ni zgradil ne ene stavbe v Ljubljani. Lahko bi se pri čekovnem uradu uveljavile vse navedene misli.

»Pokojninski zavod« in palača »Prve hrv. štedionice« v Ljubljani ter »Zadružne gospodarske banke« v Mariboru sta dovršeni. Vsaj po notranjih reprezentacijskih prostorih bi še vedno lahko dali mesta slovenskim umetninam.

Naj gospodarski krogi vedo, da je idealna kultura pogoj tudi za gospodarski razvoj. Zlasti pri nas, ki moremo postati pomembni med velikim svetom le s svojim duhom in je povrh naša umetnost in znanost edina vez med Gospo Sveto in morjem, povrh pa je umetnost tudi v ozkem praktičnem stiku z gotovimi industrijskimi strokami, kar je prav dobro spoznal svojčas nemški »Werkbund«. Ne gre za kako rodoljubarsko »podpiranje« posameznikov, gre za stvar, za vso našo javnost, za našo kulturo in za gospodarstvo!

pr Uvod v umevanje umetnosti. V soboto, dne 15. marca, se ob 6. uri v zbornični dvorani univerze nadaljuje kurz pod zgornjim naslovom. Predava dr. Vojeslav Molč: Zmisel proučavanja umetnosti. (Enotnost stila in kulturnega stanja dobe. Umetnost kot izraz življenskega nazora.) Vstopnice pri vходу.

pr III. simfonični koncert godbe dravske divizijske oblasti dne 17. marca bo zadnji simfonični koncert te korporacije, kakor se nam poroča. Menda radi permanentnih intrig proti

Dr. Cerinovi orkestralnim umetniškim prireditvam so orkester in njegov vodja sklenili, simfonije in koncerte v bodoče sploh opustiti. Nas bi zelo zanimalo, koliko je na vesti o permanentnih intrigah resničnega. Z jugoslovansko simfonijo, katero je napisal glasbenik Srb, bo dr. Cerinovo delovanje na veličasten način zaključeno. Da se izvede Paunovićeva simfonija na kar najdostojnejši način, bo orkester pomnožen na 60 godbenikov. Poleg velikega godalnega telesa zahteva Paunović za svojo simfonijo 3 flaute in piccolo, 2 oboi in angleški rog, tri klarinete in basklarinet, 3 fagote, 4 rogeve, 3 trobente, 3 pozavne in tuba, 2 harfi in poleg normalnih tolkal še kastanjete in ksilofon. Harfin part izvaja g. Lukež, virtuoz na harfo iz Maribora. Za ta orkester se vstopnice prav pridno prodajajo, kar kaže, da je zanimanje za koncert veliko.

Pr V letošnji koncertni sezoni so se, kakor vse kaže v našem koncertnem življenju zelo vdomačile dopoldanske koncertne matineeje. Tudi jutri ob 11. se vrši v Filharmonični dvorani matineja, koje spored je zelo različen ter se menjavajo pevske točke z različnimi recitacijami. Nastopijo pri tej matineji naši najodličnejši umetniki: Thierryjeva, Marija Vera, Vida Jerajeva, Betetto, Jeraj, Kogoj, Kumar, Lipah, Neffat, Sest. Vokalno-recitacijsko matinejo priredi Klub Primork ter je čisti dobiček namenjen v glasbeno-kulturne svrhe zasledenega ozemlja. Že iz tega razloga vabimo občinstvo, da napolni koncertno dvorano.

Pr Z naših gor. Zbirka novel, slik in črtic, Spisal Pavel Perko. I. Natisnil in založil A. Slatnar v Kamniku. 1924. — V splošni beletristični dolgeas vendar zopet enkrat za naše ljudstvo in za nas vse razveseljiva, sveža knjiga, polna — ne modernega meglenega iskanja, previjanja in spakovanja, marveč — preproste, jasne in tople pripovedne umetnosti. Te tri lastnosti so namreč točno v zvezi med seboj: kar ni preprosto, je mnogokrat nejasno, in kar ni jasno, je zmerom mrzlo, nikogar ne ogreje — kako neki? Perkove nove, slike in črtice pa ogrejejo — še celo človeka, ki jih je svojčas že vse vsaj po dvakrat prebral: v rokopisu in v korekturi za

»Dom in sveta. Izvečine odtam so namreč v ta zvezek nabrane, dasi močno opiljene in mestoma predelane. Če izvzameš zadnjo (»Korošica«), ki je vendarle precej prazna, in morda tudi še prvo (»Uljudna«), kjer ženske le preveč govore — te pa vse druge napolnijo z resničnim zadovoljstvom. Lepi slovenski ljudje so to, ki jih slika Pavel Perko, plemeniti značaj, blaga arca — in zlasti to je, kar tako mehko in gorko posega v dušo. Kdo bi dvomil, da je takih ljudi še mnogo med našim ljudstvom, majhnih po učenosti, kakor Tinačka in Mrakov Tomaž in Tine in Lucija in Klekjarica Cila in Dobniški France — majhnih po učenosti torej, a velikih v srčni omiki, v dobroti in dobrotelnosti, v trpljenju in odpovedi. Veliko jih je, toda opazovati jih ne zna vsak tako kakor Perko. Zato pa je on tudi ves ogenj za svoje dobro preprosto ljudstvo: »Kako te ljubim, ljudstvo moje, naravno še in nepokvarjeno!« (Str. 38.) Da bi le imeli v narodu, v katerem je vse polno zakladov preproste plemenitosti, tudi kaj prida takih inteligentov, kakor je dr. Lovro! — Perko pa ni samo izboren opazovalec naroda in njegove duše, marveč tudi narave in njene lepote. »Mislim sem na gore, porasle z gozdi, sočne in zelene. Ko spomladi bukev ozeleni, in smreka dobi živahnejšo barvo; ko trava in mah poženet; ko ptič zažvrgeti po vejah in se vrana spreletava z gore v goru... Med gozdi, kot za izpremembo, zeleni travnik in rodi polje... Na polju kmet-orah; po travnikih kosci in grabljice; po pašah pastirji... To — se mi zdi — je slovenska domovina in slovensko ljudstvo!« (Str. 46—47.) Da, in to je Pavel Perko, ljubitelj te domovine in ljubitelj tega ljudstva ter njegov izvrsten psiholog: »Ljudstvo slovensko!... Hotel sem ti pogledati v dušo; poseči sem ti hotel prav do jedra.« (Str. 3.) — In duhovnik je Perko, duhovnik svojega ljubljene preproste ljudstva. Zato pa zna s pristnim njegovim čustvovanjem tako nedosežno lepo opisati tudi cerkvico sv. Kocijana in žegnane tam gori, vse oltarje in njihov okras in službo božjo in pridigo in celo veselo slavnostno razpoloženje... Kdor bo bral ta opis

(str. 145 nsl.) in še marsikatero drugo stran te zbirke, ta tudi ne bo mogel reči, da na Perkovem pisanju ni nič modernega. Prav res, da je: nemara vse, kar je na modernem — dobrega. Jezik v knjigi je lep in — kakor vse drugo — pristno ljudski, domač. — Prijatelj Perko na svojih Četnjicah, le kmalu nam pošlji v dežel drugi zvezek! Dr. M. O.

pr Razstava »Kluba Mladih« se zatvori v nekaj dneh. Občinstvo, ki se interesira za razvoj sedanega umetniškega delovanja se opozarja, da si jo ogleda.

Cerkveni vestnik.

c Duhovne vaje za delavstvo se začno v nedeljo, dne 16. t. m. ob pol 8. zvečer v dvorani frančiškanskega samostana. Naj se zberejo ob tem času vsi na določenem mestu, ki želijo po trudapolnem vsakodnevem delu obnoviti svojo dušo! Vaje bodo trajale tri dni; vzpored pove duhovni voditelj prvi večer.

c Duhovne vaje za mladeniče se vrše 15., 16. in 17. marca pri oo. jezuitih v stranski kapeli. V soboto in ponedeljek ob osmih, v nedeljo ob sedmih zvečer govor in litanije. V torek zvečer spovedovanje in v sredo, na praznik sv. Jožefa, zjutraj sv. obhajilo. Vsi mladeniči vljudno vabljeni!

Izpred sodišča.

Za tri »mlinarje« sta se sprla v Lescab v gostilni pri Kuneju France Praprotnik in Jože Kosmač, posestnik na Potokih. Igrali so znani »Eins« in je Kosmač zgubil 1000 K. Prosil je Praprotnika za posojilo za 3 »mlinarje«, to je za tri stodinarske bankovce. Kosmač je posojilo zaničal in je rekel, da mu je vrnil en »mlinar«, samo da bi imel mir. Jože Kosmač je bil v Radovljici oproščen. Češ da »einundzwanzig« ni hazardna igra, kajti igra se lahko previdno, posebno ko se kupujejo nove karte. Javni obtožitelj se je proti tej sodbi pritožil in pridružil se mu je tudi prvi dr. pravdnik g. Domenico, ki je pri vzklenc obravnavi ugotavljal, da je ta igra »Venti unc hazardna in jo označuje kot tako izrecno tudi zakon. Senat je vzklicu ugodil in je bil Kosmač obsojen, ker je igral »Eins« na 100 Din globe ali na

en dan zapora, če ne plača. Vitevi vse stroške in še kazni je bil ta »Eins« res precej drag.

Prepir za hlev in oves. Pripeljal so je pred gostilno Smučovo na Skofelci posestnik Ivan Dremelj. Moč je bil že malo vinjen in se je precej razburil, ko mu ni pustila Smučeva, da pelje konja v hlev, češ da ni več prostora. Tudi sta se sprla za oves in tri »kovačec«. Pri tem se je moč tako razjutil, da je sunil ženo tako močno, da je padla in se precej poškodovala na roki. Moč pravi: »Je no, prehitu sem se! Kar je za plačat, pa plačam, pa bo dobr. I pa mal pian sem tudi bliv, namena poškodvat jo, pa nisem imov.« Sodišče je upoštevalo ta zagovor in je bil obsojen moč na 200 Din denarne globe in mora plačati za spriljevala zdravnika in bolečine 310 Din in pa koleš za kazni 20 Din.

Polzvedovanja.

Izgubila se je večja svota denarja od Marti nove ceste do Novega Vodmata skozi Jenkovo ulico. Pošteni najditelj naj vrne denar proti veliki nagradi v Novem Vodmatu 96 gospodu Jožetu Pančiču, kjer ga potem izročijo dobri. V denarnici so bila naročila za čevlje, katere so za izgubitelja velike vrednosti.

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Normalna barometerska višina 786 mm.

Čas opazovanja	Barometer v mm	Termometer v C	Baromet. diferenc. v O	Nebo, vetrovi	Padavine v mm
13.3, 21 h	744.0	0.3	0.9	d. jas. vzhod	—
14.3, 7 h	745.5	— 5.0	0.5	jasno	—
14.3, 4 h	742.0	1.9	1.4	jasno	—

Najcenejše in najnovejše obleke za dame in gospode dobite samo: Selenb. ul. 3. Gričar & Mejaš.

Kar Vi potrebuje, je Elzafluid. To pravo domače sredstvo prežene Vaše bolečine! Poizkusite pošiljka 27 Din. Lekarinar Eug. V. Feller, Donja Stubica, Elza trg št. 134, Hrv.

KOLO

znamke »Kinta«, malo rabljeno, se proda. — Jernejeva cesta 44, Šiška.

Naprodaj:

detelja in seno, do 7000 kg. Več pove Bogataj Fr., Gosposka ul. 10/II, Ljubljana.

Lovski PES, brak, istrijan, 4letni, dresiran, naprodaj. — Naslov v upr. pod št. 1345.

SPRETNJA SOBARICA

marljiva in vajena pospravljanja sob kakor tudi serviranja, ki je služila v boljših hišah, se išče ob dobri plači in dobrem postopku (poleg kuharice) za takoj ali pa s 1. aprilom k mali slovenski družini. — Ponudbe na Marijana JAKIL, Karlovac, Domobranska ulica. 1436

ZDRAV MLADENIČ, absolvent 6 gimnazij, voljaščine prost. ISCH katereškol SLUŽBE. Gre tudi na deželo h kakemu industriji podjetju. Ponudbe na upravnistvo pod »VESTEN«.

Elektro NADMONTER verziran v napravi električnih central kakor tudi velikih tovarniških pogonov, bi želel službo v Sloveniji, bodisi za visoko ali nizko plačilo. Cenj. ponudbe prosim v ZAGREB, Katarinski trg št. 5, KONDRES.

GRASČINA v Sloveniji išče samostalno, vestno in energično

gospodinjo

ki mora biti tudi perfektna KUHANICA. Prednost imajo priletna dekleta ali vdove brez otrok. Ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja in zahtevkov na upravnostno listo pod št. »Samostal-na gospodinja« št. 1389.

MESEČNO

SLUŽBO HIŠNIKA

z prostim stanovanjem takoj ODDAM. Prednost imajo delavci brez otrok, ki bi pomagali čez dan pri lesu. Želi se nekaj znanja v mizarstvu in tesarstvu. — Naslov pri upravi pod 1430.

PRODAJALKA

mešane stroke, prvovrstna moč z večletno prakso išče mesta takoj. Gre tudi na deželo. Naslov pove uprava lista pod številko 1394.

STANOVANJE

oddam v novi hiši, komaj četrt ure oddaljeno od glav. pošte najvisjemu ponudniku v II. nadstr., obstoječe iz 2 velikih sob, vel. kuhinje, predsobe, shrambe, kleti in podstrešja. Prednost tisti, ki odkupi popolnoma novo pohištvo. Ponudbe na upravo z navedbo družinskih udov do 20. t. m. pod »MIR«.

PRODAJALKA

izvežbana v meš. stroki, dobra moč, želi mesta. Pripravljena je pomagati tudi pri gospodinskem delu ter pri šivanju. Nastop takoj. Naslov pri upravi pod št. 1395.

Sprejem s takojšnjim ali z nastopom 1. aprila treznega, zanesljivega, neoznejenega in dobro izvežbanega

KOČIJAŽA

k plemenitemu žrebcu in dirkaškim konjem. Prednost imajo ponudniki z dolgotrajnimi izpričevanji in odsluženimi žrebčarski vojniki. Ponudbe nasloviti na: EM. SUPANC, Rogatec. 1388

Dva UČENCA

išče mizar, Slovenec v Zagrebu. Prednost imajo oni, ki so se že učili. Stanovanje in oskrbo dobi, ostalo po dogovoru. Babič, Trnjanska 57, Zagreb. 1362

LEP, DOBIČKANOSEN

ZASLUŽEK

na deželi bi imel kak invallid, upokojenec ali obrtnik, ki bi hotel prevzeti proti proviziji okrajna zastopstva ali potovati za staro, dobro vpeljano zalogo prvovrstnih poljedelskih STROJEV vsake vrste. Lepa prilika sedaj spomladi. Le zanesljive osebe naj pošljejo čimprej resne ponudbe pod: »Dobičkanosen zaslužek« na upravo »Slovenca«. 1446

MEDIČARSKI

POMOČNIK

trezen in pošten, dobro izvežban, se takoj sprejme. — Plača in drugo po dogovoru. Naslov pri upravi pod 1422.

Ažuriranje

tudi v barvah, in PLISIRANJE sprejem v delo. Breg št. 2/II. 1341

Potrži globoke žalosti naznanjamo vsem, ki so ga radi imeli in poznali, da je danes ob pol sedmih, preden s tolažili svete vere, za vedno zatisnil svoje oči naš dragi in dobri soprog, oziroma oče in brat, gospod

dr. Franc Kos.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v soboto, dne 15. marca ob štirih popoldne iz hiše žalosti, Ahacljeva cesta šte. 1, na pokopališče pri Sv. Križu.

Ljubljana, dne 14. marca 1924.

Marija, soproga. — Milko, Gojmir, sinova. — Ivana Hajrihar, sestra. — Francka roj. Hajrihar, sinaha.

LEONOVA DRUŽBA naznanja; da je v Gospodu zaspal njen častni član, starosta slovenskih zgodovinarjev, izdajatelj »Gradiva za zgodovino Slovencev v srednjem veku«, gospod

prof. dr. Franc Kos.

Pogreb se bo vršil v soboto, dne 15. marca ob 4. uri pop. z Ahacljeve ceste šte. 1 k Sv. Križu.

Pokojnemu učenjaku večni mir in časten spomin!

Ljubljana, dne 14. marca 1924.

SLOVENSKA MATICA javlja žalostno vest, da je nenadoma umrl njen bivši odbornik, gospod

profesor dr. Fran Kos

Nestor slovenskih zgodovinarjev.

Zasluznemu znanstveniku, ki je polagal temelje za slovensko zgodovinsko pisanje, ohranimo hvaležen spomin!

Ljubljana, dne 15. marca 1924.

TRGOVSKA BANKA D. D. - LJUBLJANA

Dunajska cesta 4 - (v lastni stavbi)

PODRUŽNICE:

Maribor
Novomesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

KAPITAL IN REZERVE DIN 17.500.000.—

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavlj: Trgovska

Telefoni: 139, 146, 458

EKSPOZITURE:

Konjice
Meža - Dravograd

LEKARNISKO

LABORANTINJO

(lekarniška delavka)

ISKE LEKARNA na VRHNIKI. — Predpogoj je znanost. Sprejme se tudi tako, ki se ni bila zaposlena v lekarni, a želi trajne in dobre službe. Hrana in stanovanje v hiši, plača dobra in zmerno primerna. Nastop takoj, najpozneje pa s 1. aprilom. Ponudbe z navedbo starosti, sedenja službe in zaposlenosti ter zahtevno plače je poslati na lekarno na Vrhniki. 1370

Sir

pojemolec, uležen, polnomast, jako finega okusa, v hlebih 20—40 kg, po ceni 45 Din za kg franco postaja Zagorje razposilja Mlekarska zadruga Izlake pri Zagorju ob Savi. 1439

KNJIGOVEZI

POZOR!

Kupim manjši stroj za obrezovanje knjig. Cenj. ponudbe na upravo lista pod št. «RABLJEN» št. 1411.

NAJCENEJE:

šanka — salama — kranjske klobase — hrenovke — sir, sardine — konzerve, kakor vse delikatese v novi trgovini F. PODEVSEK, Sv. Petra cesta 33 — (poleg Mencingerja). 1452

PROSTOVOLJNA

JAVNA DRAŽBA

bo v št. Vidu št. 2 n. Ljubljana dne 19. t. m. ob 4. uri popoldne. Prodajalo se bo: NOVA HISA, pripravna za vsako obrt z gospodarskim poslopjem in vrtom, KOBILA z opremo, dva VOZA in SANI. Ogleda se lahko vsak dan. 1427

KOTEL

za žganjekuho, ki drži 601, naproday. Naslov v upravi «Slovenca» pod št. 1426.

DETELJA in SENO

do 7000 kg. NAPRODAJ. Več pove Bogataj Fr., Go. spiska ul. 10-II, Ljubljana.

MAJHNO SOBICO

eddam dvema gospodoma takoj ali s 1. aprilom. Kje, pove uprava pod št. 1451.

Trboveljski PREMOG

v vsaki množini. — IVANA TREO, Cesta na gorenski kolodvor št. 6. 1453

NAPRODAJ JE

dobro ohranjena OMARA s 4 predali in okrogla MIZA. Domžale št. 76. 1455

Dva para visokih št. 36 in

1 par nizkih, ponošenih

ČEVLJEV PRODAJ

po nizki ceni. — Naslov pri upravi lista pod št. 1454.

Posodim 10.000 DIN

na sigurno mesto, kdor mi da družinsko stanovanje — 2 sobi s pritliklinami — v Novem mestu ali ne čez četrt ure od Novega mesta. — Ponudbe na upravo «Slovenca» pod številko 1348.

Perfektna KUCHARICA

z dobrimi spričevali, ki je voljna pomagati poleg sobarice opravljati tudi druga domača dela, se išče proti dobri plači in ob dobrem postopku za takoj ali pa 1. aprila k mali slovenski družini. Ponudbe na Marijana JAKIL, Karlovac, Dobrobranska ulica. 1437

Papirna trgovina

dobro vpeljana in na ugodnem mestu se valed rodbinskih razmer ODDA, Plačilni pogoji po dogovoru. — Ponudbe pod št. «PAPIR - LJUBLJANA» na upravo.

MLIN s POSESTVOM

v dobrem stanju, naproday. — Več pri Mihaelu HRASTAR, Mirna vas št. 1, pošta Trebelno, Dolenjsko. 1418

Pošteno kmečko dekle

srednjih let išče službe; vešča samostojnega gospodinjstva in tudi boljše kuhe. Nastop takoj ali pozneje. Naslov v upravi pod št. 1400.

SLAMNIKI

se sprejmejo v moderno oblikovanje, beljenje in barvanje. Popravila svilenih klobukov se izdelujejo točno, lično ter po nizki ceni. — STEMBERGER, Dunajska cesta št. 9.

Večje posestvo

na prometnem kraju, pri postaji Novo mesto, naproday. — Natančne podatke daje JOŽE AUSEC, Novo mesto št. 269.

NOVA HISA

moderno zidana, tri sobe, kuhinja, shramba, klet, hlev, vrt, sadonosnik, njiva, travnik, četrt ure od mesta, takoj naproday radi selitve. Cena 480.000 kron. Zadoštuje polovica takoj, ostalo po dogovoru. SCHNEIDER, Devina, Slovenska Bistrica.

3000 Din

mesečne rente dobi oni, kateri posodi 30.000 Din proti garanciji. — Cenj. ponudbe pod: «Poštena trgovina» na upravo «Slovenca». 1342

FRANC FUJEN - krovstvo,

Ljubljana, Galjeva 9 — pri dol. kolodvoru — izvršuje vsakovrstna nova krovstva dela s škrljem, skalco, opeko itd. Sprejema popravila raznih starih streh. — Zaloza asbestnega škrlja. 1252

MARTIN SUSNIK,

tesar in krovac — izvršuje vsa dela v to stroko spadajoča: krije v vsakovrstnim kritjem stare in nove stavbe, popravlja ostrešja itd. Florijanska ul. 18, vhod poleg cerkve sv. Jakoba. 1361

ARHITEKT

in mestni STAVBENIK VILJEM TREO Ljubljana, Gosposvetska c. št. 10 — Telef. inter. 103. Ustanov. l. 1850. Se priporoča za ZGRADBE vseh vrst ter izvršuje NACRTE in PRORACUNE.

Nakup lesa.

Iščemo v nakup vsako množino rezanega lesa in prosimo ponudbe franko meja, prosti izvoz v lirah ali dinarjih na «Juvavum», Holzindustrie Gesellschaft m. b. H., Zentrale Salzburg, Avstr.

Prodaj dve spalni OPRAVI

iz trdega lesa mahagoni imitirane, vložki (filunge) jese nove, fino politirani, eleg. izdelani, delo zjamčeno, cena za vsako 6250 Din postavljeno franko Ljubljana na dom ali postajo. — Sprejem tudi naročila. Na ogled pri tvrdki Josip ŠTOLFA, mizarstvo, Spod. Loke, p. Lukovica pri Domžalah. 1324

2 meznatim stroškom napravi

iz borgega obeda izboren obed!

V najem vzamem

za takoj ali pozneje na prometnem kraju PEKARIJO ali primeren lokal, kjer bi lahko postavil pekovo peč. Ponudbe na Prijatelj Karol, pekarija, Mokronog — Dol.

KLAVIRJE

in HARMONIJ na obroke: Bösendorfer, Förster, Steinway etc. Vse instrumente za bleh- in strah-godbo, strune in žice vseh vrst na debelo in drobno. ALFONZ BREZNIK, Ljubljana, Mestni trg 3 (pri magistratu). Najspodob. tvrdka Jugoslavije.

Zahvala.

Za obilne dokaze iskrenega sočutja ob smrti našega ljubljeneja

Ivana Tomšiča

gostilničarja in trgovca

izrekamo vsem našo najiskrenjšo zahvalo. Posebej se zahvaljujemo prečastiti duhovščini, gosp. Schautu, upravitelju graščine Snežnik, gostilnemu društvu, sokolskemu društvu Loška dolina in pevcem za pretresljive žalostinke. Zahvaljujemo se tudi vsem vaščanom Iglavasi, kateri so nam stali v času žalosti z vsemi močmi na strani.

Iglavas pri Ložu, 12. marca 1924.

ZALUJOČI OSTALI.

OSTANKI

in češkega manuf. blaga, celicna, platna, šifona, delena in cila, tkanina, tkanila

40 m — za dinarjev — 816 —

Ostanki so 6 do 10 m dolgi.

Po povzetju nefrankirano pošilja

JOSIP REHAK

tvornica Červeny Kostelec, Čehoslov.

Fillalka: ZAGREB; pošt. predal 234.

Popolne opreme za neveste. Leneno blago.

Brisače in orl. d. masti, batist, šifon.

TKANINE in drugi predmeti.

Vzorci brezplačno in franko.

Prva slov. zidarska zadruga v Ljubljani.

registrovana zadruga z omejeno zavezo. Pisarna v Ljubljani, Tržaška c. 2. — Tehnično vodstvo po oblatvenosti avtoriziranim gradbenim inženirju. — Projektirala in izvršila vsa v stavbeni in inženirski stroko spadajoča dela. Delo solidno. Cene konkurenčne.

BREZ CEST

2400 mlj (3840 km)

PO AFRIKI

na B.S.A. Motociklu

(Po specialnem poročilu časnika «The Motorcycle» z dne 31. jan. 1924.) — Ta nedoseženi uspeh ponovno dokazuje absolutno zanesljivost in izvršno konstrukcijo B. S. A. motociklov v vseh razmerah.

NOVI MODEL 1924 DO-SPE V KRAJKEM.

General. zastopstvo za Jugoslavijo:

JUGO-AUTO

LJUBLJANA,

Dunajska cesta št. 36.

Cenj. občin. priporočamo

šivalne stroje

GRITZNER

v vseh opreman za rodbin.

so in obrtno rabo ter vse posamezne dele, ogle, igle

za vse sisteme. Edino

le pri 112

JOSIP PETELINC,

Ljubljana, Sv. Petra nasl. 7

Poduk v vezenju brezpla.

čen. Istotam galanterije,

satice, kravate, potreb.

ščine za š. vilje, krojače

čevljar e, sedlarje, gum.

bi, žlice, noži. Na veliko

in malo. Večletna garancija

Ce e najnižje!

Misl. podgane,

stenice in ščurki

morajo oginiti, ako upor.

ljate naša pračku ena sred.

stava: proti mi im in podg.

nam Din 7-50, aa ščurke D 10

za stenice Din 10, za molje 6

Din, proti mrčesu 7 in 7-50 Din

mast proti usm 5 Din, mast

proti usm v oleski 7-50 Din,

proti mravljam 7-50 Din, Ro-

tor za čiščenje madozev 7 Din

Posila po povzetju.

Artes kem.

laboratorij, M. Jünker,

Zagreb 39,

Petrinjska ulica 3/III.

inserirate v «Slovenca»!

„JUGOEKSIM“

Trgovska družba Vekoslav Pelc in drugovi

Eksport LJUBLJANA Import

VEGOVA ULICA 8

Glavno zastopstvo za Slovenijo in zaloga mlina „Union“,

Osijek

s specijalnim, kolonijalnim, materialnim bla-

gom, deželnimi, poljskimi, mlevskimi prideiki,

lesom in lesnimi izdelki na debelo in drobno.

Trgovina

Slamnikarstvo in klobučarstvo

BRILLY — Ljubljana

RESLJEVA CESTA 22 — I. NADSTROPJE.

prevzema vse vrste slamnikov in klobukov za DAME

in GOSPODE v preoblikovanje in nakinčevanje.

„Erika“

Najboljši in najpripravljenši pisalni stroj za potovanja

THE REX Co., - Ljubljana

GRADISCE 10 - - - - - Telefon 268

Opalograf v vseh velikostih in opalografične potrebščine vodno v zalogi.

Trgovina z železnino

Breznik & Fritsch

Ljubljana

priporoča po konkurenčnih cenah vsakovrstno kuhinjsko posodo, tehnične, gospodinske in gospodarske potrebščine, orodje, okove za pohištvo in stavbe ter različno drugo železninsko blago. — Zaloza Ia, dalmatinskega portland cementa in karbida.

Pri revmatskih bolih

uporabljajte za masažo pravo

Erenyi Diana francosko žganje

Dobiva se povsod Varujte se pred brezvrednimi potvorbami!

Mala steklenica Din 9—

Srednja „ 24—

Velika „ 48—

Glavno zastopstvo in zaloga:

Jugopharmacia d. d. Diana odlo

Zagreb, Prilaz 12.

Zadružna Gospodarska banka d. d.

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 10

(v lastni palači vis a vis hotela „Union“), Telefon št. 37 in 470.

Račun poštne čekovne urada za Slovenijo št. 11.945, v Zagrebu št. 39.080.

Podružnice: DJAKOVO, MARIJOR, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT, SIBENIK. Ekspozitura: LED.

Interesna skupnost: Gospodarske banke d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno nad Din 15.000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najbolje tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Drž. razr. loterije.